

Vägvisaren för språkutvecklande arbetsplatser

Innehåll

Välkommen till Vägvisaren för språkutvecklande arbetsplatser!	4
Vi står bakom Vägvisaren	5
Så här använder du Vägvisaren	5
Vad är en språkutvecklande arbetsplats?.....	6
Kännetecken för en språkutvecklande arbetsplats	6
Konceptet språkombud	11
Utbildning för chefer	12
Utbildning till språkombudsutbildare	12
Utbildning till språkombud	13
Upptäck vinsterna med att arbeta språkutvecklande	17
Kvalitet och säkerhet	18
Rekrytering och kompetensförsörjning	22
Social arbetsmiljö och kommunikation	28
Språk och yrkeskompetens	33
Tid och kostnader	39
Skapa goda förutsättningar	42
Utgå ifrån fakta om att lära sig ett nytt språk som vuxen	42
Förstå arbetsplatsens roll för språkutveckling	48
Undersök språksituationen	52
Ta fram en handlingsplan och en språkpolicy	55
Språkpolicy	59
Handledare	62
Språkombud	65
Språkombudets roll på arbetsplatsen	65
Språkombudsutbildningen	66

Kom igång på arbetsplatsen	72
Förankra arbetet i hela organisationen	72
Ge språkstöd som gynnar språkutveckling	75
Hitta stöd för språkbedömning	80
Ta upp språkfrågor på era arbetsplatsträffar	85
20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön	85
Utveckla svenska språket och yrkeskompetensen	85
Prata om jobbet – samtalsserie med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens inom vård och omsorg	85
Samverka med utbildningar i yrkessvenska	89
Håll arbetet levande	93
Följ upp medarbetarnas språkutveckling	93
Utveckla språkstödet vidare	96
Stärk språket, yrkeskompetensen och den sociala arbetsmiljön	101
20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön	101
Prata om jobbet – Samtalsserie med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens inom vård och omsorg	101
Fyll på med inspiration och ny kunskap	105

Vård- och omsorgscollege
www.vo-college.se

Språket på jobbet
www.spraketpajobbet.se

© Vård- och omsorgscollege, 2025

Välkommen till Vägvisaren för språkutvecklande arbetsplatser!

Vägvisaren för språkutvecklande arbetsplatser är framtagen som ett stöd för alla som vill arbeta språkutvecklande för att stärka svenska språket, trygga kompetensförsörjningen och få en bättre kommunikation och social arbetsmiljö. Den riktar sig både till er som vill komma i gång och till er som redan arbetar språkutvecklande.

I Vägvisaren har vi sammanställt material om språkutvecklande arbete och språkombud. Det är fakta och inspiration som finns på olika webbplatser, på YouTube, i poddar, böcker, rapporter, utredningar och utvärderingar.

Syftet är att ni med stöd av Vägvisaren ska hitta kunskap och konkreta verktyg, och dra nytta av erfarenheter och goda exempel från andra arbetsplatser och verksamheter.

Vi hoppas att Vägvisaren ska komma till användning på er språkutvecklande arbetsplats!

Zenita Cider,
VD Vård- och omsorgscollege

Vi står bakom Vägvisaren

Vägvisaren är framtagen av föreningen Vård- och omsorgscollege som drivs av fackförbundet Kommunal tillsammans med arbetsgivarorganisationerna Fremia, Sobona, Sveriges kommuner och regioner (SKR), och Vårdföretagarna. Vi har kunnat ta fram Vägvisaren tack vare främjandemedel från Arbetsförmedlingen.

I de fackförbund och arbetsgivarorganisationer som står bakom konceptet språkombud finns en bred enighet om att det språkutvecklande arbetet inom vård och omsorg är angeläget. Vård- och omsorgscollege koncept för språkutvecklande arbetsplatser med språkombud lyfts fram i den statliga utredningen "Ett språkrav för språkutveckling" (2024) som ett av förslagen på hur svenska språket hos personal i äldreomsorgen ska kunna stärkas.

Så här använder du Vägvisaren

Tanken bakom upplägget i Vägvisaren är att det ska vara lätt att hitta det innehåll som är mest intressant och relevant utifrån de behov som er arbetsplats eller verksamhet har "just nu".

Vägvisaren är alltså tänkt att fungera som ett uppslagsverk mer än som en bok att läsa från pärm till pärm. Den är också tänkt att i första hand läsas och användas digitalt, men den som vill kan förstås skriva ut den.

För att det ska bli så lätt som möjligt att hitta rätt i Vägvisaren är rubrikerna i innehållsförteckningen klickbara. När ni klickar på en rubrik hittar ni dels en kort presentation, dels länkar grupperade i temana lyssna, läsa och titta. Till många av länkarna hör också utdrag ur de material vi hänvisar till.

Till sist vill vi uppmana alla som använder Vägvisaren att läsa texten under rubriken Vad är en språkutvecklande arbetsplats? Där beskrivs utgångspunkterna för och kärnan i det språkutvecklande arbetet.

Vad är en språkutvecklande arbetsplats?

Det finns inga formella krav som måste uppfyllas för att en arbetsplats ska få kalla sig språkutvecklande, men det här är några utgångspunkter:

- Arbetsplatsen ser språket och kommunikationen som grunden i uppdraget att ge en god vård och omsorg.
- Arbetsplatsen har kunskap om vad det innebär att lära sig ett nytt språk som vuxen och vad som gynnar språkutveckling på jobbet.
- Arbetsplatsen har en handlingsplan för det språkutvecklande arbetet, använder beprövade metoder för att stärka svenska språket och kommunikationen, och för att skapa en social arbetsmiljö som bidrar till språkutveckling.
- Arbetsplatsen har medarbetare som har gått en språkombudsutbildning och har kompetens att arbeta språkutvecklande på en organisatorisk och individuell nivå.
- Arbetsplatsen ser det språkutvecklande arbetet som en strategisk satsning som kan underlätta kompetensförsörjningen och stärka kvaliteten i verksamheten.

Kännetecknen för en språkutvecklande arbetsplats

När språkutvecklande arbetsplatser med språkombud själva beskriver vad som kännetecknar det språkutvecklande arbetet kommer bland annat följande fram:

- På arbetsplatsen är det vanligt att uppmärksamma och tala om kommunikationen mellan medarbetarna liksom mellan medarbetarna och omsorgstagarna.
- På arbetsplatsen uppmärksammar man och talar om hur nykomlingar ska bemötas och känna sig inkluderade.
- På arbetsplatsen är man noggrann med att informationsspridning görs så att alla medarbetare kan ta till sig viktig information.
- På arbetsplatsen kan alla medarbetare, oavsett språklig bakgrund, ta ansvar för nödvändig dokumentation.

- På arbetsplatsen kan alla medarbetare, oavsett språklig bakgrund, ta ansvar för muntlig kommunikation med annan medicinsk personal, omsorgstagare, anhöriga och externa besökare.
- På arbetsplatsen styr inte medarbetarnas språkliga bakgrund hur uppgifter och ansvar fördelas.
- Det finns nätverksträffar för språkombud, dokumentationsstödjare, handledare, enhetschefer och andra med särskilt ansvar som rör arbetsplatsen som miljö för lärande.

(ur uppföljningen Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, Nationellt centrum för svenska som andraspråk).

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 3

Hur leder man ett språkutvecklande arbete?

Hur hänger språkutveckling på arbetsplatsen och kvalitetsarbete ihop? Verksamhetschefen Roya Zand berättar om sina erfarenheter av språkutvecklande arbete och hur hon ser på chefens roll i detta arbete.

Gäst: Roya Zand, verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 16

I Hallstahammars kommun är frågan om språkutvecklande arbetsplatser förankrad på alla nivåer. Hur går det till?

I det här avsnittet träffar vi Carola Eriksson som är språkombudsutbildare och Veronica Dalin som arbetar med strategisk kompetensförsörjning i Hallstahammars kommun. Vi tar reda på hur kommunen började sin resa mot att arbeta språkutvecklande, och samtalar om hur en kommun kan arbeta strategiskt för att förankra frågan om språkutvecklande arbetsplatser.

Gäster: Carola Eriksson, språkombudsutbildare och Veronica Dalin, strategisk kompetensförsörjning i Hallstahammars kommun.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

Vad kommer den nya lagen om språkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Vilka stöd finns och kan komma framöver?

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen, och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkrav för språkutveckling.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 25

Projektet Språkets kraft – en ny dimension av äldreomsorgen.

Under hösten 2025 har Gabriella Jörgensen och Anna Nordin Kück, verksamhetsutvecklare på Socialförvaltningen i Hallsbergs kommun lett projektet Språkets kraft – en ny dimension av äldreomsorgen. Projektet syftar till att dels ge kunskap om språkutvecklande arbete, dels möjligheter för deltagarna att utveckla svenska språket i tal och skrift. Här berättar de om projektet, vilka överraskningar och oväntade resultat de kan se, och hur projektet hänger samman med utredningen Ett språkrav för språkutveckling.

Gäster: Anna Nordin Kück och Gabriella Jörgensen, verksamhetsutvecklare på Socialförvaltningen i Hallsbergs kommun

Läsa

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning

Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, **sid. 24, Språkombud är inte språklärare**

Språkombudsuppdraget ses sålunda i första hand som riktat mot verksamhetens uppdrag och inte mot nyanländas behov av språkundervisning.

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen sid. 26, Avslutande diskussion

På en språkutvecklande arbetsplats finns det ett tillåtande klimat där alla vågar fråga och ta upp språkliga missförstånd. Man ser det som en tillgång att arbetslaget kan flera språk. Det finns rutiner och verktyg att kunna hantera problem kring språk och kommunikation.

VO-College, chefsutbildning

Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats

Utbildningen vänder sig till dig som är chef och vill skapa en språkutvecklande arbetsplats inom vård och omsorg/hälso- och sjukvård, oavsett om du redan har språkombud eller funderar på att satsa på det. Utbildningen kan också lämpa sig för HR-personal, verksamhetsutvecklare med flera.

VO-College, Handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 11, Språket får inte bli en elefant

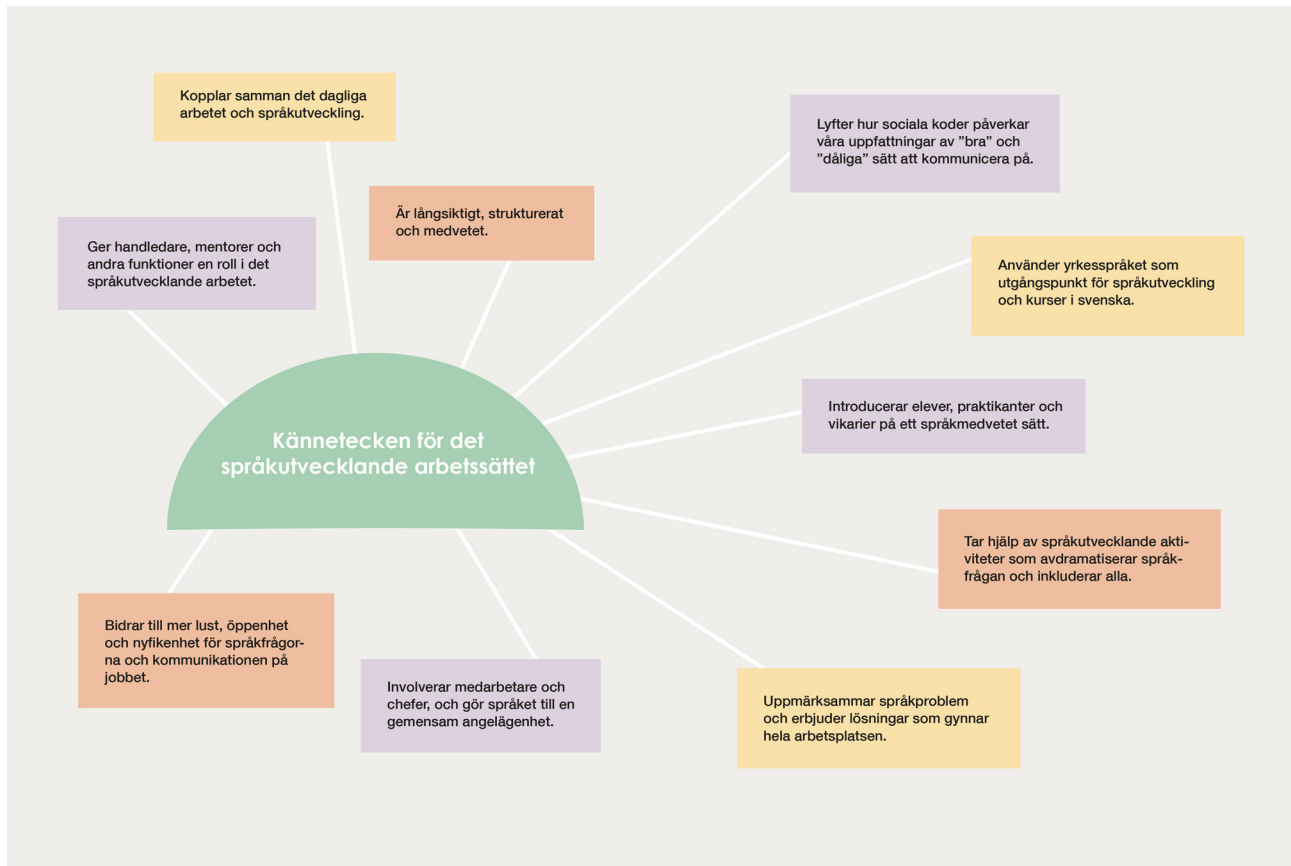
Så här kan ni göra!

- Koppla samman det dagliga arbetet och språkutveckling.
- Ta fram en språkpolicy och en handlingsplan för hur frågor om språk och kommunikation ska lyftas.
- Låt någon eller några medarbetare utbilda sig till språkombud/språkstödjare.
- Ta hjälp av språkutvecklande aktiviteter som gör att den som behöver stärka sin svenska får konkreta verktyg och stöd.
- Engagera medarbetare och chefer, och gör språket till en gemensam angelägenhet.

VO-College, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 41, Kännetecknen för det språkutvecklande arbetssättet

Titta

VO-College

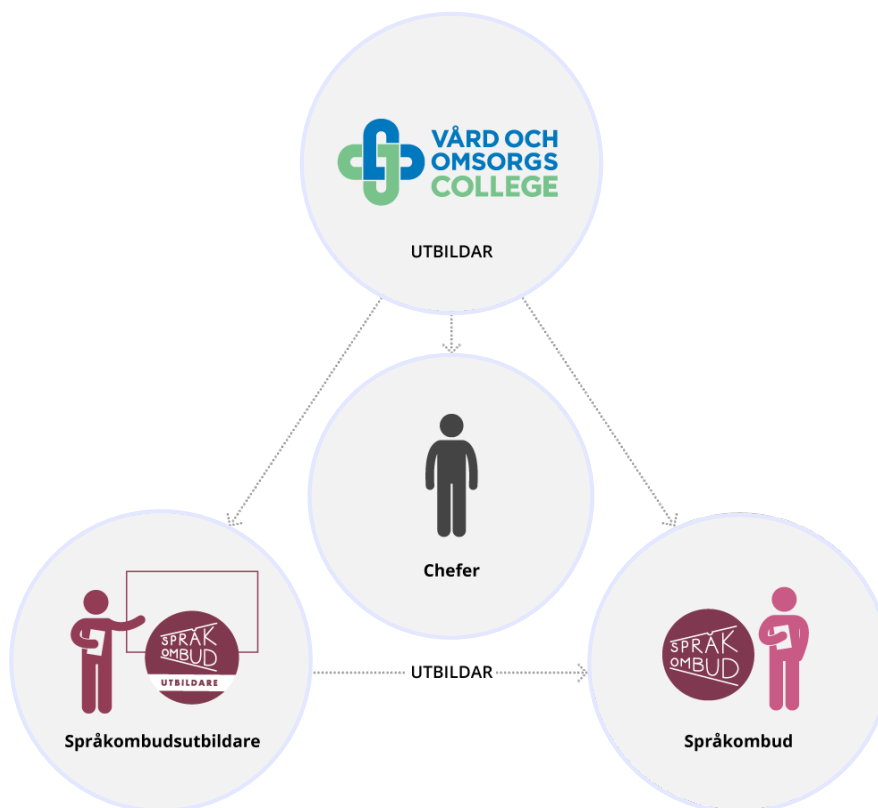
Om språkutveckling på arbetsplatser, 7 min.

Konceptet språkombud

Konceptet språkombud är varumärkesskyddat och ägs sedan 2018 av föreningen Vård- och omsorgscollege. Konceptet har utvecklats och prövats sedan 2009, bland annat inom projekten SpråkSam och ArbetSam som har drivits i samverkan med arbetsplatser och Nationellt centrum för svenska som andraspråk (Stockholms universitet) samt forskare på Södertörns högskola.

Konceptet omfattar en utbildning för chefer, en utbildning till språkombudsutbildare och en utbildning till språkombud.

Bara den som har slutfört en språkombudsutbildning i Vård- och omsorgscollege regi får kalla sig språkombud.

Utbildning för chefer

Utbildningen *Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats* vänder sig till dig som är chef och vill skapa en språkutvecklande arbetsplats inom vård och omsorg/hälso- och sjukvård, oavsett om du redan har språkombud eller om du funderar på att utbilda medarbetare till språkombud. Utbildningen passar också HR-personal, verksamhetsutvecklare och andra som vill förstå mer om hur språket på jobbet kan bli ett strategiskt verktyg.

Utbildning till språkombudsutbildare

Den som är språkombudsutbildare utbildar andra till språkombud. För att bli språkombudsutbildare behöver man ha ett stort intresse för språk och kommunikation, och helst någon form av pedagogisk erfarenhet.

Utbildningen till språkombudsutbildare ger:

- Metoder och konkreta verktyg för att planera, genomföra och utvärdera språkombudsutbildningar.
- Kunskaper om bland annat arbetsplatslärande, språkutveckling och interkulturell kommunikation.
- Möjlighet att utveckla sin kompetens och sitt förhållningssätt i rollen som utbildare.

Utbildningens upplägg:

- Fyra träffar under en period av tre månader.
- Hemuppgifter mellan träffarna.
- Digitalt forum för kommunikation mellan träffarna.

Totalt tar utbildningen cirka sju dagar varav cirka tre dagar behövs för att arbeta med hemuppgifterna.

Utbildning till språkombud

Utbildningen till språkombud ger kunskaper och praktiska verktyg på temat språk och kommunikation, och att arbeta språkutvecklande. Med hjälp av arbetsplatsuppdrag undersöker de blivande språkombuden kommunikationen och språksituationen på sina arbetsplatser, och vilket språkstöd som behövs.

Tillsammans med chefen tar varje deltagare också fram en handlingsplan för hur rollen som språkombud och det språkutvecklande arbetet ska implementeras på bästa sätt.

Exempel på innehåll i språkombudsutbildningen:

- Kunskap om hur vuxna lär sig ett andraspråk, och vilka hinder för språkutveckling som är vanliga.
- Konkreta verktyg och metoder för att stärka yrkessvenskan i tal och skrift.
- Kunskap om interkulturell kommunikation och hur medvetenhet om sociala koder kan främja språkutveckling.
- Metoder för att arbeta språkutvecklande.

Utbildningen är namnskyddad vilket innebär att bara den som har gått språkombudsutbildningen i Vård- och omsorgscollege regi får kalla sig språkombud.

Språkombudsutbildningen hålls av utbildare som gått utbildningen till språkombudsutbildare i Vård- och omsorgscollege regi.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 7

Vad gör språkombud på sina arbetsplatser?

Vi samtalar med de två språkombuden Elin Ferrari och Maria Mases. De arbetar inom hemvården i Uppsala. Vi pratar om hur de har strukturerat sitt arbete, vilka effekter av det språkutvecklande arbetet de ser och vad de gör rent konkret i sin roll som språkombud.

Gäster: Elin Ferrari och Maria Mases, språkombud och språkombudsutbildare

Podden Språket på jobbet, avsnitt 10

Olika perspektiv, gemensamma utmaningar – Kommunal och SKR om kompetensförsörjning och språkstöd

Fackförbundet Kommunal och arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Regioner är tillsammans med Fremia, Sobona och Vårdföretagarna medlemmar i föreningen Vård- och omsorgscollege som arbetar med att trygga kompetensförsörjning. Vi pratar om vad arbetsgivare respektive arbetstagare kan behöva för att satsningar på språket på jobbet ska få effekt.

Gäster: Caroline Olsson, chef för avdelning för arbetsgivarpolitik på SKR och Johan Ingelskog, avtalssekreterare på Kommunal.

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 12, Språkombud

Språkombudskonceptet utvecklades som ett svar på den situation som rådde i äldreomsorgen i Stockholms län där många anställda hade bristfälliga kunskaper i svenska.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning
Språkombudet som resurs på arbetsplatsen,
sid. 4, Språkombud och utbildningen till språkombud

År 2018 tog språkombudskonceptet över av Vård- och omsorgscollege som med hjälp av främjandemedel från Skolverket ytterligare utvecklade utbildningen till ett så kallat blended learning-koncept, det vill säga en utbildning som inrymmer fler olika undervisningsformer.

VO-College, chefsutbildning
Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats

Under de två tillfällena går vi igenom fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats. Teoretiska delar varvas med gruppdiskussioner och kompletteras med lärande exempel från arbetsplatser som har provat arbetssättet. Syftet är dels att stärka ledare i att arbeta språkutvecklande på sina arbetsplatser, dels att visa vad arbetsplatsen och verksamheten vinner på att satsa på språkombud och språkutveckling.

VO-College, handbok
Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta
språkutvecklande, sid. 12, Vinster med att arbeta språkutvecklande

För att språket ska slå rot och växa behöver det tränas och utvecklas tillsammans med andra som redan behärskar det. Det behövs strukturer som stöttar språkutvecklingen även på jobbet, och ett öppet och positivt klimat kring språkfrågor.

VO-College, handbok
Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande
arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare.

Många chefer vittnar om att både de själva och medarbetarna upplever att arbetsmiljön, tryggheten, öppenheten och kommunikationen förbättras med språkombud. Det bekräftas också i rapporten Språkombudet som resurs på arbetsplatser.

VO-College

Konceptet språkombud

Konceptet språkombud är varumärkesskyddat och ägs av föreningen Vård- och omsorgscollege sedan 2018. Det har utvecklats och prövats sedan 2009, bland annat inom projekten SpråkSam och ArbetSam som drivits i samverkan med arbetsplatser och Nationellt Centrum för svenska som andraspråk (Stockholms universitet) samt forskare på Södertörns högskola.

VO-College

Utbildningen till språkombud

Utbildningen till språkombud ger bland annat kunskaper och praktiska verktyg på temat språk och kommunikation, och att arbeta språkutvecklande. Med hjälp av arbetsplatsuppdrag undersöker de blivande språkombuden kommunikationen och språksituationen på sina arbetsplatser. Tillsammans med sin chef tar de också fram en handlingsplan för hur rollen som språkombud och det språkutvecklande arbetet, ska implementeras på bästa sätt.

VO-College

Utbildningen till språkombudsutbildare

Utbildningen till språkombudsutbildare ger bland annat följande:

- Metoder och konkreta verktyg för att planera, genomföra och utvärdera språkombudsutbildningar.
- Kunskaper om bland annat arbetsplatslärande, språkutveckling och interkulturell kommunikation.
- Möjlighet att utveckla sin kompetens och sitt förhållningssätt i rollen som utbildare.

VO-College

Regler för språkombudsutbildare

I Regler för språkombudsutbildare finns information om vad som gäller när du ska göra något av följande:

- Utbilda språkombud för verksamheter inom vård och omsorg där beställaren tillhör VO-College.
- Utbilda språkombud för verksamheter inom vård och omsorg där beställaren inte tillhör VO-College.
- Utbilda språkombud för andra branscher än vård och omsorg.

Titta

VO-College, film 1

[Varför satsa på språkombud?, 17 min.](#)

VO-College, film 2

[Språkombud - reklamfilm, 1 min.](#)

VO-College, film 3

[Introfilm om språkombudsutbildning, 2 min.](#)

VO-College, film 5

[Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud?, 4.10 min.](#)

VO-College, film 6

[Språkombud som resurs på arbetsplats, 7 min.](#)

VO-College, film

[Språkombud VO-College, språkombud i VO-College Skåne, 1 min.](#)

VO-College, film 4

[Varför utbilda till språkombud? Intervju med avdelningschef Maria Grans, Kirurgkliniken i Ljungby lasarett, 6 min.](#)

Upptäck vinsterna med att arbeta språkutvecklande

Det språkutvecklande arbetet kan bidra till följande vinster:

- Underlätta rekrytering och kompetensförsörjning.
- Förbättra kommunikationen och den sociala arbetsmiljön.
- Stärka svenska språket och yrkeskompetensen.
- Spara tid och kostnader.

Kvalitet och säkerhet

Många språkutvecklande arbetsplatser menar att en stor vinst med arbetssättet är att kvaliteten och säkerheten ökar. Med språkstöd, mer kunskap om språkutveckling och bättre verktyg för hur kommunikationen kan stärkas minskar antalet konflikter, missförstånd och otydligheter i både tal och skrift. Det språkutvecklande arbetet sparar också tid genom ett bättre samarbete.

Bättre svenska på arbetsplatsen gör det också lättare att följa lagar och riktlinjer för verksamheten, och att nå målen i inriktningsplaner och andra styrdokument.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 2

Är det lönsamt att satsa på språkstöd?

Kan man räkna på vilken nytta en satsning på språkstöd med hjälp av språkbud kan ge? Vad är det man räknar på, och vad vinner organisationen, de anställda och samhället på en sådan satsning? Vi pratar med Anders Johrén, civilekonom från Nyckeltalsinstitutet som förklarar detta och ger konkreta exempel.

Gäst: Anders Johrén, civilekonom på Nyckeltalsinstitutet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 3

Hur leder man ett språkutvecklande arbete?

Hur hänger språkutveckling på arbetsplatsen och kvalitetsarbete ihop? Vi pratar med verksamhetschefen Roya Zand som berättar om sina erfarenheter av språkutvecklande arbete och hur hon ser på chefens roll i detta arbete.

Gäst: Roya Sand, verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 12

Om språkstöd, arbetsmarknad och politik. Och om arbetsgivare som vågar "titta förbi hörnen".

Stöd på arbetsplatsen är en förutsättning för att svaga grupper ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, det menar Arbetsförmedlingens överdirektör Lars Lööv. Vi pratar med honom om språkets betydelse, och om att arbetet med att stärka svenska språket i arbetslivet har tydliga kopplingar till både arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik och näringspolitik. Vi ber om ursäkt för att ljudet i det här avsnittet svajar något.

Gäst: Lars Lööv, överdirektör, Arbetsförmedlingen

Podden Språket på jobbet, avsnitt 17

Ebba Östlin är kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka som har infört språktester vid nyanställningar inom förskola, äldreomsorg och LSS. Vilka tankar låg bakom det beslutet?

Vi samtalar med Ebba Östlin om utmaningarna i en kommun som Botkyrka söder om Stockholm. Om att språket är avgörande för att kunna ge god omsorg. Så vad hoppas kommunen uppnå med språktesterna? Vilka risker kan finnas? Och kommer testerna att fungera i praktiken?

Gäst: Ebba Östlin, kommunstyrelsens ordförande, Botkyrka

Podden Språket på jobbet, avsnitt 19

Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet?

Offentlig verksamhet styrs av flera lagar, till exempel Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). En annan lag är Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet? Och vad gäller om olika lagar säger olika?

Vi har bjudit in Pernilla Johansson, språkpolitisk utredare på Språkrådet, för att få veta mer om språklagen, och hur den kan vara ett stöd i praktiken för chefer.

Gäst: Pernilla Johansson, språkpolitisk utredare, Språkrådet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 22

Samverkan mellan utbildningsanordnare och chefer inför och under utbildningar i svenska.

En god samverkan mellan chefer och anordnare av utbildningar i svenska är avgörande för resultat. Men vad behöver respektive part tänka på inför och under utbildningen? Hur skriver man till exempel en bra kravspecifikation? Och vad innebär det att utbilda personal som kommer från arbetsplatser?

Gäst: Camilla Berner, utvecklingsledare på Arbetsmarknadsförvaltningen, Stockholms Stad

Podden Språket på jobbet, avsnitt 23

I Heby kommun utbildas alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Hur har den satsningen gått till? Och vad är syftet med att ha så många språkombud?

Syftet är bland annat att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal med svenska som andraspråk. Men hur har satsningen gått till? Och kan man se några effekter? Våga satsa! uppmanar Therese, som berättar om hur förändrade attityder till det språkutvecklande arbetet kan bidra till att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal. Vi pratar också om kopplingen mellan språket och en kvalitetssäkrad vård och omsorg.

Gäst: Therese Frank, enhetschef på bemanningsenheten, Heby kommun

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen

När personalens språkkunskaper förbättras ökar kvaliteten i verksamheten – inte minst vad gäller omsorgskvaliteten och patientsäkerheten.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning
Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 4, Språkombud och utbildningen till språkombud

Resultatet blir enligt de intervjuade språkombuden en tryggare kommunikationssituation, där man också mer uttalat vågar lägga sig vinn om att viktig information verkligen uppfattats. Ytterst handlar det inte bara om arbetsmiljö utan också om säkerhet för omsorgstagarna påpekar flera intervjudeltagare.

Skolverket, uppföljning
Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 24, Förbättringar efter utbildningen

De förbättringsområden vi frågat om i enkäterna är kommunikationen mellan personalen, kommunikationen mellan personal och brukare/boende, kommunikationen mellan personal och anhöriga, kvaliteten i den skriftliga rapporteringen, öppenhet kring språkfrågor och trivsel på arbetsplatsen.

VO-College, handbok
Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 92, Exempel på språkpolicy

Exempel på språkpolicy: Alla medarbetare ska få stöd i att utveckla sitt språk för att förbättra kvaliteten, säkerheten, arbetsmiljön och kompetensen. Vi ska sträva efter att skriva och tala enkelt, vårdat och begripligt, och medarbetare med ett annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål, jämsides med svenskan.

VO-College, handbok
Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 22, Effekt 1: Förbättrar språket och kommunikationen

Bättre svenska på arbetsplatsen gör det också lättare att följa lagar och riktlinjer för verksamheten, och att nå målen i inriktningsplaner och andra styrdokument. Det ökar i sin tur säkerheten i förhållande till lagar och avtal, exempelvis inom arbetsmiljö- och kvalitetsarbetet.

Titta

VO-College, webinarium 3

[Hur kan språkombud höja kvaliteten inom LSS, 26,26 min.](#)

VO-College, film 6

[Språkombud som resurs på arbetsplatsen, 7,5 min.](#)

VO-College, film 17

[Chefer berättar om satsningen på språkombud, 4 min.](#)

Rekrytering och kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning och rekrytering är en utmaning inom många branscher och verksamheter. Därmed är det också en arbetsmarknadspolitisk fråga på både kommunal, regional och nationell nivå.

För arbetsgivare är det språkutvecklande arbetet ett sätt att skapa förutsättningar för tryggare rekrytering. När både den som rekryterar och den som söker arbete vet att arbetsplatsen kan erbjuda språkstöd är det lättare att anställa personer som behöver utveckla sin svenska men som i övrigt har rätt kompetens.

Att en arbetsplats kan erbjuda språkstöd är en fördel även för externa rekryterare och andra aktörer, till exempel Arbetsförmedlingen.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 2

Är det lönsamt att satsa på språkstöd?

Kan man räkna på vilken nytta en satsning på språkstöd med hjälp av språkombud kan ge? Vad är det man räknar på, och vad vinner organisationen, de anställda och samhället på en sådan satsning? Vi pratar med Anders Johrén, civilekonom från Nyckeltalsinstitutet som förklarar detta och ger konkreta exempel.

Gäst: Anders Johrén, civilekonom på Nyckeltalsinstitutet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 10

Olika perspektiv, gemensamma utmaningar – Kommunal och SKR om kompetensförsörjning och språkstöd

Caroline Olsson, chef för avdelningen för arbetsgivarpolitik på SKR och Johan Ingelskog, avtalssekreterare på Kommunal representerar två av de organisationer som är medlemmar i föreningen Vård- och omsorgscollege, och som arbetar med att trygga kompetensförsörjning. Vad kan arbetsgivare och arbetstagare behöva för att satsningar på språket på jobbet ska få effekt.

Gäster: Caroline Olsson, chef för avdelningen, SKR, och Johan Ingelskog, avtalssekreterare på Kommunal.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 12

Om språkstöd, arbetsmarknad och politik. Och om arbetsgivare som vågar "titta förbi hörnen".

Stöd på arbetsplatsen är en förutsättning för att svaga grupper ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, det menar Arbetsförmedlingens överdirektör Lars Löow. Vi pratar med honom om språkets betydelse, och om att arbetet med att stärka svenska språket i arbetslivet har tydliga kopplingar till både arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik och näringspolitik.

Gäst: Lars Löow, överdirektör, Arbetsförmedlingen.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 13

Varför satsar ett bostadsbolag på att stötta kvinnors språkutveckling och etablering på arbetsmarknaden?

Varför satsar ett kommunalt bostadsbolag på gårdsvårdar som ett sätt att stärka kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Hur kan man som beställare påverka att fler företag och organisationer satsar på socialt arbete. Vad betyder arbetet för kvinnorna som deltar i verksamheten?

Gäst: Nurgül Iljas Eminovska, chef för sociala projekt på Malmö kommunala bostadsbolag (MKB).

Podden Språket på jobbet, avsnitt 14

Inkluderande rekrytering, vad innebär det?

I det här avsnittet pratar vi med Sofia Westergaard, HR-specialist på Renova i Göteborg. Renova är ett kommunalt bolag som arbetar med hållbarhet och helhetslösningar för avfall och återvinning. Renova arbetar också med så kallad inkluderande rekrytering. Sofia berättar vad inkluderande rekrytering innebär rent konkret, och hur språkutveckling kan vara en del av det arbetet. Vi får också veta hur Renova samarbetar med ABF för att hjälpa medarbetarna att utveckla sin svenska.

Gäst: Sofia Westergaard, HR-specialist på Renova, Göteborg

Podden Språket på jobbet, avsnitt 17

Ebba Östlin är kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka som har infört språktester vid nyanställningar inom förskola, äldreomsorg och LSS. Vilka tankar låg bakom det beslutet?

Om utmaningarna i en kommun som Botkyrka söder om Stockholm. Om att språket är avgörande för att kunna ge god omsorg. Så vad hoppas kommunen uppnå med språktesterna? Vilka risker kan finnas? Och kommer testerna att fungera i praktiken?

Gäst: Ebba Östlin, kommunstyrelsens ordförande, Botkyrka.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 23

I Heby kommun utbildas alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Hur har den satsningen gått till? Och vad är syftet med att ha så många språkombud?

Syftet är bland annat att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal med svenska som andraspråk. Men hur har satsningen gått till? Och kan man se några effekter? Våga satsa! uppmanar Therese, som berättar om hur förändrade attityder till det språkutvecklande arbetet kan bidra till att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal. Vi pratar också om kopplingen mellan språket och en kvalitetssäkrad vård och omsorg.

Gäst: Therese Frank, Heby kommun

Läsa

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning

Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 27, Språkombudsfunktionen som ett sätt att ta tillvara kompetens

Att man på ett effektivt sätt tar tillvara på den potentiella resurs som dessa utrikesfödda personer representerar, framstår därför som ett angeläget utvecklingsområde inom äldreomsorgen och alla andra branscher där arbetskraftsbrist hotar verksamheten.

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 42, Stor motivation för att arbeta med språkutvecklande insatser

Utmaningen med kompetensförsörjningen gör att öppenheten för att arbeta med språkutvecklande insatser är stor. De personer som söker sig till äldreomsorgen idag är framför allt personer med utländsk bakgrund. De vi intervjuat menar att alla personer som söker sig till äldreomsorgen behövs och de behöver ges möjligheter och förutsättningar att göra ett bra jobb. En sådan förutsättning kan vara att arbeta med språkutvecklande insatser på arbetsplatsen.

Socialstyrelsen, stöd

Språkförmåga i äldreomsorgen – underlag för bedömning och utveckling, sid. 6, Så här kan stödet användas

Stödet kan användas som underlag för att bland annat bedöma språkförmågan vid rekrytering, för att utforma språkutvecklande insatser och utbildning, och för att beställa eller upphandla utbildningar.

Språket på jobbet, faktablad

Språktest vid rekrytering

Språket på jobbet, underlag

Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud?

Ur ett organisationsperspektiv är det framför allt två effekter som står ut. Dels insparad tid genom bland annat mindre missförstånd, mindre dubbelarbete och en bättre arbetsmiljö. Dels rekryteringssituationen där färre slutar och där rekryteringspotentialen blir bättre då underlaget för rekrytering breddas. Ur ett samhällsperspektiv öppnas än större möjligheter då språkombudssatsningen kan förbättra möjligheterna att förse vård och omsorg med kompetent arbetskraft ...

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 52. Språkkrav vid rekrytering

En ny arbetsplats möter man kanske första gången vid en anställningsintervju. Ibland är de språkliga kraven för att klara intervjun högre än för arbetsuppgifterna i jobbet man söker. Det är fullt möjligt att en sökande har tillräcklig språklig kompetens för arbetet, men inte för intervjun.

Språkrådet, vägledning

Språkbedömning vid rekrytering om språktester, andra bedömningsmodeller och språkutvecklande arbetssätt

För att få ett arbete i vården och andra arbeten i offentlig sektor krävs ofta att man klarar en språkbedömning. Varför görs sådana bedömningar? Vad behöver man kunna för att kunna "tillräckligt mycket svenska"? Hur kan man göra bra bedömningar av språk – ska man ha digitala tester, eller kan man bedöma språket i den vanliga rekryteringsprocessen? Och vad gör man när rekryteringsbehovet är stort och språkkunskaperna kanske lite mindre?

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 13, Vinster med att arbeta språkutvecklande](#)

Det blir lättare att rekrytera medarbetare med svenska som andraspråk, även den som inte redan behärskar svenskan fullt ut.

VO-College, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 26, Kravprofil för språket – ett stöd vid rekrytering](#)

Utgångspunkter för att underlätta kompetensförsörjning och rekrytering

- Sätt er in i på vilket sätt en strategisk satsning på språket kan bidra till breddad rekrytering.
- Skapa möjligheter att rekrytera personer som behöver utveckla sin svenska men i övrigt har rätt kompetens.
- Ta fram en kravprofil för språket, som verktyg och stöd under rekryteringsprocessen.
- Se över hur ni kan erbjuda språkstöd av olika slag, redan vid rekryteringen.

VO-College, stödmaterial

[Språkförmåga i fokus – stöd vid rekrytering och språkutveckling](#)

Språkförmåga i fokus bygger vidare på Socialstyrelsens stöd Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling. Stödmaterialiet är ett konkret och praktiskt material för bedömning av språkförmåga.

Titta

VO-College, webinarium 2

[Hur kan man utveckla yrkessvenskan på jobbet på ett sätt som gynnar kompetensförsörjningen, 16 min.](#)

VO-College, film 5

Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud?, 4 min.

Social arbetsmiljö och kommunikation

Att lyfta frågor om den sociala arbetsmiljön och kommunikationen är centralt på en språkutvecklande arbetsplats, och syftar till följande:

- Att skapa en öppnare och tryggare miljö där alla pratar med varandra, inte om varandra.
- Att motverka vi- och dom-tänkande utifrån fördomar och negativa förväntningar.
- Att uppmärksamma hur kommunikationen och den sociala arbetsmiljön hänger samman med uppdraget att ge en god vård och omsorg.
- Att sprida känslan av att alla vinner på ett gott klimat på arbetsplatsen.

Så här säger en chef:

"Det språkutvecklande arbetet leder till färre missförstånd och konflikter. Vi har blivit mer medvetna om hur vi talar med varandra och med våra brukare och deras anhöriga. Det gynnar alla."

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 2

Är det lönsamt att satsa på språkstöd?

Kan man räkna på vilken nytta en satsning på språkstöd med hjälp av språkombud kan ge? Vad är det man räknar på, och vad vinner organisationen, de anställda och samhället på en sådan satsning? Vi pratar med Anders Johrén, civilekonom från Nyckeltalsinstitutet som förklarar detta och ger konkreta exempel.

Gäst: Anders Johrén, civilekonom på Nyckeltalsinstitutet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 8

Kroppens utseende, språkkunskaper och föreställningar om kompetens – hur hänger det ihop?

I det här avsnittet pratar vi med Palle Storm som har studerat äldreomsorgen utifrån ett genus-, etnicitets och rasifieringsperspektiv. Att ses som "annorlunda" har Palle själv erfarenhet av, och i sin forskning har han intresserat sig för hur föreställningar om kroppens utseende, språk och kompetens är kopplade till varandra. Vi får följa med på Palles resa som forskare med cirka femton års egen arbetslivserfarenhet som vårdbiträde och undersköterska inom äldreomsorgen.

Gäst: Palle Storm, socionom, fil. master och fil. dr i socialt arbete.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 11

Varifrån kommer föreställningarna om vad som är "rätt" och "fel" sätt att kommunicera på?

Tommy Josefsson arbetar som integrationsstrateg i Jönköpings kommun. Han undervisar också i interkulturell kommunikation på högskolan i Jönköping. Vi pratar med Tommy om hur bakgrund, utbildning, kultur och historia formar olika sociala koder som bland annat påverkar hur vi förväntar oss att kommunikationen på en arbetsplats ska fungera.

Gäst: Tommy Josefsson, integrationsstrateg i Jönköpings kommun.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 21

Kulturkrockar, normer och värderingar. Hur kan man förebygga och motverka konflikter? Hur tar man upp ämnet utan att det blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

På arbetsplatser där medarbetare med olika kulturell och språklig bakgrund samarbetar kan olika normer, värderingar och förväntningar på vad som är god kommunikation krocka med varandra. Hur kan man som chef förebygga och motverka konflikter, och hur kan man ta upp frågor om kulturkrockar utan att ämnet blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

Gäst: Monika Forsman, socionom och författare till boken Kulturkrockar i äldreomsorgen

Podden Språket på jobbet, avsnitt 26

Örnens äldreboende har prövat materialet 20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

i Tingsryd har områdeschefen låtit medarbetarna på Örnens äldreboende pröva materialet 20 minuter, samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön. Det är framtaget för att fungera på arbetsplatsträffar. Vi pratar med områdeschefen Malin Johansson som ledde samtalen, och undersköterskan Ali Hosseini som var en av deltagarna. Vad tycker de båda att samtalen gav? Vilka utmaningar dök upp längs vägen?

Gäster: Ali Hosseini, undersköterska och Malin Johansson, områdeschef

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 23, Diagram 7.

Har språkproblem påverkat medlemmarnas arbetsmiljö?

En god arbetsmiljö är en förutsättning för att människor ska kunna och orka arbeta ett helt arbetsliv. Brister i arbetsmiljön är också en viktig orsak till ohälsa.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning **Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 22, Språkombud som en del av arbetsmiljöarbetet**

Här finns också exempel på hur språkombud ger förslag som innebär ett annat sätt att organisera möten, hur man kan tänka kring arbetsfördelningen, hur man kan strukturera information till och allmänt planera för mottagande av nya medarbetare och praktikanter. Med andra ord framstår språkombuden många gånger som ett stöd för de verksamhetsansvariga.

Skolverket, uppföljning **Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, s 21, Hela arbetsgruppen berörs**

Den arbetsmiljö som är bra för andraspråkstalare och som kan ge dem möjligheter och förutsättningar att lära sig svenska är också bra för all personal. En arbetsmiljö som präglas av ett tillåtande klimat där det är okej att misslyckas, och där man hjälper och lär sig av varandra är exempel på en sådan förutsättning.

Språket på jobbet, faktablad **Sociala koder, arbetsmiljö och språkutveckling**

Språket på jobbet, material **Materialet 20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, upplägg för arbetsplatsträffar**

Materialet 20 minuter har två teman, med tre samtal i vardera temat. Tema A - Ibland skrattar vi också handlar om den sociala arbetsmiljön och att må bra på jobbet. Tema B – Så gör vi här! handlar om de oskrivna regler som kallas för sociala koder, eller uppförandekoder. Med stöd av 20 minuter får deltagarna prata med varandra på ett sätt som skapar trygghet och ett gott klimat i gruppen. Syftet är att utveckla både kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, och att ha roligt tillsammans.

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 43, Språkinlärning i interaktion med andra

Kommunikation är ett språkligt samarbete och båda parterna måste anstränga sig för att kommunikationen ska fungera. Ogrammatiska formuleringar eller felanvända ord behöver inte ställa till besvär om båda parter är medvetna om förutsättningarna.

Suntarbetsliv, temasida

Allt om OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö)

Att skapa en god OSA handlar bland annat om att motverka stress, mobbning och att skapa bra arbetstider. Det kan göra att medarbetarna håller sig friska och stannar på jobbet. Arbetsgivaren är skyldig att se till att det finns en bra OSA.

VO-College, handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 10, Språket får inte bli en elefant i rummet

Problem med kommunikationen och språket på jobbet sopas lätt under mattan, och i värsta fall skapas ett A- och ett B-lag som knappt talar med varandra. Men det går förstås inte att hantera utmaningarna om man inte erkänner dem.

VO-College, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 34, Effekt 5: Förbättrar den psykosociala arbetsmiljön

Många arbetsmiljöproblem hänger samman med att kommunikationen på arbetsplatsen inte fungerar. Därför blir språket verkligen ett strategiskt verktyg för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön.

Titta

VO-Colege, film 1

Varför satsa på språkombud?, 17 min.

VO-Colege, film 21

[Språkombud bidrar till säkra och attraktiva arbetsplatser, 3 min.](#)

VO-Colege, film 23

[Språket på jobbet, 1 min.](#)

Språk och yrkeskompetens

Språk och yrkeskompetens går hand i hand. På en språkutvecklande arbetsplats finns en struktur för att stötta språkutveckling och stärka svenska språket och kommunikationen på jobbet samtidigt som det vanliga arbetet pågår. Det kräver medvetenhet, men egentligen inga större förändringar.

När det finns rätt stöd för språkutveckling på arbetsplatsen utvecklar medarbetarna svenska språket snabbare, och kommunikationen fungerar bättre i hela arbetsgruppen. Kommunikation handlar till stor del om hur vi bemöter varandra, och har stor betydelse för hur vi klarar uppdraget att ge en god vård och omsorg. Det gäller förstås även de som har svenska som modersmål.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 1

[Vad menas egentligen med yrkessvenska?](#)

Vad menas egentligen med yrkessvenska? Vad kan man göra på arbetsplatsen för att stärka språket och språkutvecklingen? Eller är det kanske skolans uppgift?

Gäster: Gunlög Sundberg och Aina Bigestans, språkforskare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 2

Är det lönsamt att satsa på språkstöd?

Kan man räkna på vilken nytta en satsning på språkstöd med hjälp av språkbud kan ge? Vad är det man räknar på, och vad vinner organisationen, de anställda och samhället på en sådan satsning? Vi pratar med Anders Johrén, civilekonom från Nyckeltalsinstitutet som förklarar detta och ger konkreta exempel.

Gäst: Anders Johrén, civilekonom på Nyckeltalsinstitutet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 13

Varför satsar ett bostadsbolag på att stötta kvinnors språkutveckling och etablering på arbetsmarknaden?

Varför satsar ett kommunalt bostadsbolag på gårdsvårdar som ett sätt att stärka kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Hur kan man som beställare påverka att fler företag och organisationer satsar på socialt arbete. Vad betyder arbetet för kvinnorna som deltar i verksamheten?

Gäst: Nurgül Ilijas Eminovska, chef för sociala projekt på Malmö kommunala bostadsbolag (MKB).

Podden Språket på jobbet, avsnitt 17

Ebba Östlin är kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka som har infört språktester vid nyanställningar inom förskola, äldreomsorg och LSS. Vilka tankar låg bakom det beslutet?

Om utmaningarna i en kommun som Botkyrka söder om Stockholm. Om att språket är avgörande för att kunna ge god omsorg. Så vad hoppas kommunen uppnå med språktesterna? Vilka risker kan finnas? Och kommer testerna att fungera i praktiken?

Gäst: Ebba Östlin, kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 19

Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet?

Offentlig verksamhet styrs av flera lagar, till exempel Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). En annan lag som också gäller är Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet? Och vad gäller om olika lagar säger olika?

Gäst: Pernilla Johansson, språkpolitisk utredare på Språkrådet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 27

Varför är uttalet ofta en utmaning för många som lär sig svenska som vuxna?

För vuxna som lär sig ett nytt språk kan det vara extra svårt att bemästra just uttalet. Varför är det så? Ett dåligt uttal leder till stress och oro både hos den som inte kan göra sig förstådd och hos den som inte förstår, inte minst inom äldreomsorgen. Vi pratar med Marianne Bergström om hur man blir bemött och hur ens kompetens blir bedömd beroende på hur bra man lyckas med sitt uttal. Vad kan den som behöver förbättra sitt uttal göra, och hur kan omgivningen bidra?

Gäst: Marianne Bergström, gymnasielärare i svenska och svenska som andraspråk, språkombudsutbildare.

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska Språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 8, Språkligt komplexa arbeten

Språkkunskaper är en grundförutsättning för att undersköterskan eller vårdbiträdet ska kunna utföra sina arbetsuppgifter med kvalitet och säkerhet. Kraven ökar på alla som arbetar inom äldreomsorgen. Det handlar om den patient- och brukar nära omvårdnaden och omsorgen – men också om att kunna hantera en dator och en smartphone, dokumentera, larma, skriva avvikelser, föra samtal med anhöriga och andra anställda inom vården.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning
Språkbudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 27,
Den språkutvecklande arbetsplatsens kännetecken

På arbetsplatsen styr inte medarbetarnas språkliga bakgrund hur uppgifter och ansvar fördelas. Denna punkt sammanfattar kanske alla ovanstående, eftersom det yttersta kriteriet på en arbetsplats där alla medarbetare ska ha möjlighet att utveckla sitt språk och sin yrkeskompetens och kunna bidra till verksamheten, är att de får utföra också uppgifter som kan vara utmanande för dem.

Socialstyrelsen, stöd
Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning
och utveckling, sid. 5, Så här är stödet uppbyggt

Socialstyrelsens kompetensmål för undersköterskor är indelade i kompetensområden. Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling är uppbyggt utifrån dessa områden. Stödet består av 25 delar, en del per kompetensområde. Varje del av stödet innehåller två delar: en med kompetensmål för området och en som anger språkförmåga som behövs för att uppnå målen i kompetensområdet.

Skolverket, uppföljning
Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för
anställda inom äldreomsorgen, sid. 15. Utvärderingar språkutvecklande
insatser äldreomsorgen

En annan kartläggning av språkutveckling inom äldreomsorgen, som gjorts på uppdrag av Skolverket, pekar på att stärkande av språkkompetens behöver ske i rätt sammanhang. Kartläggningen visar att språkkompetens och yrkeskunskaper är sammanflätade. Det är inte säkert att språkträning ensamt kan åtgärda brister i kommunikation och svårigheter att tillämpa instruktioner som ges från medicinskt ansvariga, om grundläggande yrkeskunskaper saknas.

Språket på jobbet, faktablad
Kurser i svenska på arbetsplatser

Språket på jobbet, faktablad
Medarbetarsamtal om språkfärdigheter

Språket på jobbet, faktablad
Språkutvecklande textrespons

Språket på jobbet, faktablad
Utveckla skrivandet i jobbet

Språket på jobbet, faktablad
Yrkessvenska är mer än ord

Språkrådet, vägledning
Flerspråkighet i arbete, sid. 7, flerspråkighet

I de flesta situationer behöver vi också kunna läsa och skriva på ett språk, och det kan ske med hjälp av många olika sorters skriftsystem: alfabet, stavelseskrift eller teckenskrift. Allt det här behärskar så många av oss så väl att vi knappast ser på det som en särskild kompetens, trots att det tar mycket längre tid att lära sig att behärska ett språk än att genomföra en längre högskoleutbildning.

VO-College, handbok
Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 18, Arbeta och lära sig språk samtidigt – går det?

En av de viktigaste principerna för språkinlärning är att språket måste användas i samspel med andra. Yrkesspråket lär man sig alltså bäst när det används i arbetet tillsammans med de som redan behärskar språket, och i situationer där det kan tränas och utvecklas samtidigt som det används.

VO-College, handbok
Med språket som strategiskt verktyg – Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare.

De kommunikativa förmågorna lyssna, tala, läsa, skriva och kommunicera med andra är centrala delar av yrkeskompetensen. Yrkeskompetensen stärks därför när språket och kommunikationen förbättras.

VO-College, material

Prata om jobbet – Samtalsserie med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens inom vård och omsorg.

Prata om jobbet är ett metodmaterial för strukturerade samtal om vård och omsorg med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens. Materialet har tagits fram i nära dialog med arbetsplatser. Det ligger också i linje med Socialstyrelsens Språkförmåga i äldreomsorg, underlag för bedömning och utveckling.

VO-College, stödmaterial

Språkförmåga i fokus – stöd vid rekrytering och språkutveckling.

Språkförmåga i fokus bygger vidare på Socialstyrelsens stöd Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling. Stödmaterialen är ett konkret och praktiskt material för bedömning av språkförmåga.

Titta

VO-College, film

Om språkutveckling på arbetsplatser, 7 min.

VO-College, film 30

Språkförmågan i fokus – stöd vid rekrytering och språkutveckling, inspelad lansering av materialet, 58 min.

VO-College, film

Prata om jobbet – en film för dig som vill vara samtalsledare, 6 min.

VO-College, film

Prata om jobbet – en chefs perspektiv, 3 min.

Tid och kostnader

Vad kostar det att arbeta språkutvecklande och utbilda språkombud? Hur mycket tid kräver det, och är en satsning verkligen ekonomiskt försvarbar?

Det är några av de frågor som Nyckeltalsinstitutet fick i uppdrag att söka svar på 2018. Svaren finns redovisade i materialet *Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud - Ett ekonomiskt diskussionsunderlag kring språkombud och effekter av språkombud på arbetsplatser inom vård och omsorg*.

Ta reda på om satsningen är ekonomiskt försvarbar

Den som vill ta reda på om en satsning på språkombud är ekonomiskt försvarbar i den egna verksamheten kan få stöd av simuleringsverktyget Räkna på nyttan. Med hjälp av verktyget kan man ta fram ett underlag för vidare diskussioner och beslut.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 2

Är det lönsamt att satsa på språkstöd?

Kan man räkna på vilken nytta en satsning på språkstöd med hjälp av språkombud kan ge? Vad är det man räknar på, och vad vinner organisationen, de anställda och samhället på en sådan satsning? Vi pratar med Anders Johrén, civilekonom från Nyckeltalsinstitutet som förklarar detta och ger konkreta exempel.

Gäst: Anders Johrén, Nyckeltalsinstitutet

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 13, Språkombud

Modellen kan anses som lyckad, kostnadseffektiv och omtyckt.

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 15, Utvärderingar språkutvecklande insatser äldreomsorgen

Ytterligare en uppföljning har gjorts av insatserna ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Slutsatsen som dras är att "mycket talar för" att de investeringar i språkombud som görs inom äldreomsorgen är ekonomiskt försvarbara. Detta framför allt genom insparad tid samt i form av färre missförstånd, mindre dubbelarbete och en bättre arbetsmiljö.

Språket på jobbet, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 27, Effekt 3: Sparar tid och kostnader genom bättre resursutnyttjande

Att satsa på språket som strategiskt verktyg innebär förstås en kostnad – men det blir också en investering som ger effekt på ibland oanade sätt.

Språket på jobbet, simuleringsverktyg

Räkna på nyttan

Räkna på nyttan är ett simuleringsverktyg som är framtagen av Nyckeltalsinstitutet tillsammans med Vård- och omsorgscolleg. Verktöget bygger på rapporten "Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud?"

Språket på jobbet, underlag

Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud, sid. 2, Sammanfattning

Effekterna, som vi på något sätt kan översätta till ekonomi eller ökat resursutnyttjande och jämföra med den gjorda investeringen, handlar främst om:

- Insparad tid, från någon timme till åtskilliga timmar i veckan per arbetsplats.
- Lägre personalomsättning.
- Lägre korttidssjukfrånvaro.
- Mindre risk för att anställda "slås ut".
- Ökad rekryteringsbas, detta i ett läge där det finns eller förväntas uppstå en kompetensbrist.
- Ökad kvalitet vilket också i en förlängning kan innebära lägre vård- och omsorgsbehov.

Titta

VO-College, film

Räkna på nyttan – ett simuleringsverktyg från VO-College, 3 min.

VO-College, film 24

Är det ekonomiskt försvarbart att satsa på språkombud?, 4 min.

Skapa goda förutsättningar

Grunden till att lyckas med det språkutvecklande arbetet är att den eller de som leder arbetet

- utgår ifrån fakta om vuxnas språkinlärning, och vilka faktorer som påverkar språkutveckling
- har en handlingsplan för det språkutvecklande arbetet
- satsar på att utbilda de som ska ha nyckelroller och att förankra det språkutvecklande arbetet i hela arbetsgruppen
- arbetar för att skapa en miljö där språket och kommunikationen kan utvecklas
- är medveten om hur språk och identitet hänger ihop.

Utgå ifrån fakta om att lära sig ett nytt språk som vuxen

Med kunskap om vad det innebär att lära sig ett nytt språk som vuxen och vilka faktorer som påverkar språkutveckling kan man skapa en miljö där språket och kommunikationen kan utvecklas.

Här följer några fakta om att lära sig ett nytt språk som vuxen:

- Det tar lång tid att lära sig ett nytt språk som vuxen.
- Det krävs mycket mer än bara ord för att kunna använda ett språk.
- Förutsättningarna för att lära sig det nya språket är olika beroende på personens ålder, bakgrund, motivation och en rad andra faktorer.
- Brytning har ganska lite att göra med om man kan ett språk, men mycket att göra med hur man uppfattas och bedöms.
- Det är tröttande och ansträngande att lära sig ett nytt språk.
- Den som är andraspråkstalare kan behöva ta hjälp av och vila i det språk man redan kan.
- Den som inte behärskar språket befinner sig i en utsatt position och kan vara rädd för att inte duga på jobbet.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 1

[Vad menas egentligen med yrkessvenska?](#)

Vad menas egentligen med yrkessvenska? Vad kan man göra på arbetsplatsen för att stärka språket och språkutvecklingen? Eller är det kanske skolans uppgift?

Gäster: Gunlög Sundberg och Aina Bigestans, språkforskare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 8

[Kroppens utseende, språkkunskaper och föreställningar om kompetens – hur hänger det ihop?](#)

Palle Storm har studerat äldreomsorgen utifrån ett genus-, etnicitets och rasifieringsperspektiv. Att ses som "annorlunda" har Palle själv erfarenhet av, och i sin forskning har han intresserat sig för hur föreställningar om kroppens utseende, språk och kompetens är kopplade till varandra. Vi får följa med på Palles resa som forskare med cirka femton års egen arbetslivserfarenhet som vårdbiträde och undersköterska inom äldreomsorgen.

Gäst: Palle Storm, socionom, fil. master och fil. dr i socialt arbete.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 9

[Hur ser en polis på frågor om språk, identitet och integration?](#)

Nadim Ghazale är polis i Borås och var 2021 sommarvärd i P1. I sitt arbete kommunicerar han dagligen med människor med vitt skilda bakgrunder. Vi pratar med Nadim om hans egen språkresa, språkets betydelse för jobbet som polis, och om hur han ser på svenska språket kopplat till integration och delaktighet i samhället.

Gäst: Nadim Ghazale, polis och sommarpratare

Podden Språket på jobbet, avsnitt 11

Varifrån kommer föreställningarna om vad som är "rätt" och "fel" sätt att kommunicera på?

Tommy Josefsson arbetar han som integrationsstrateg i Jönköpings kommun. Han undervisar också i interkulturell kommunikation på högskolan i Jönköping. Vi pratar med Tommy hur bakgrund, utbildning, kultur och historia formar olika sociala koder som bland annat påverkar hur vi förväntar oss att kommunikationen på en arbetsplats ska fungera.

Gäst: Tommy Josefsson, integrationsstrateg i Jönköpings kommun.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 18

Att lära sig ett nytt språk som vuxen – hur svårt kan det vara? Och vad är egentligen ett språk? Är det mer än ord och meningar?

Varför tar det så lång tid att lära sig ett nytt språk för somliga, men inte för andra? Vilka hinder och utmaningar påverkar den som ska lära sig ett nytt språk i vuxen ålder? Varför fungerar språkinläring olika i skolan och på jobbet, och om arbetsplatsens fantastiska möjligheter att bidra till språkutveckling.

Gäst: Inger Lindberg, professor emerita i tvåspråkighet vid Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 27

Varför är uttalet ofta en utmaning för många som lär sig svenska som vuxna?

För vuxna som lär sig ett nytt språk kan det vara extra svårt att bemästra just uttalet. Varför är det så? Ett dåligt uttal leder till stress och oro både hos den som inte kan göra sig förstådd och hos den som inte förstår, inte minst inom äldreomsorgen. Vi pratar med Marianne Bergström om hur man blir bemött och hur ens kompetens blir bedömd beroende på hur bra man lyckas med sitt uttal. Vad kan den som behöver förbättra sitt uttal göra, och hur kan omgivningen bidra?

Gäst: Marianne Bergström, gymnasielärare i svenska och svenska som andraspråk, språkombudsutbildare

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, s. 13, Praktiska verktyg

Att prata om språk, språkbrister och språkutveckling innebär att komma nära individens integritet och självkänsla. Därför är tillit och bra ledarskap, samt en tillåtande, trygg atmosfär på arbetsplatsen centrala.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning

Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 6, Kommunikation och pragmatisk språkförmåga

Som språkanvändare behöver man också ha strategier att ta till när man saknar vissa ord och uttryck eller inte riktigt förstår vad som sägs i ett visst sammanhang. Man kan använda gester, ansiktsuttryck och på olika sätt be om förtydliganden när man inte hänger med i samtalet. Också denna strategiska språkliga förmåga, utvecklas i samspel med omgivningen som ju svarar på ens olika sätt att göra sig förstådd.

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 12, Förutsättningar för att lära ett nytt språk

Det finns forskning som visar att de flesta personer, i synnerhet vuxna, som lär sig ett nytt språk utvecklar det nya språket mer effektivt om de också får tillgång till ett formellt lärande, såsom komvux i svenska för invandrare (sfi). Det är också viktigt att få möjlighet att lära sig ett språk genom att ha en tät kontakt med förstaspråkstalare av det nya språket, att lära sig det nya språket i en trygg miljö, och att ha en stark motivation att lära sig det nya språket.

Språket på jobbet, faktablad

Lära sig ett nytt språk som vuxen

Det kan vara svårt att förstå vilket arbete det är att lära sig ett nytt språk, till exempel svenska, i vuxen ålder. För att klara ett vanligt vuxenliv i Sverige, förstå nyhetssändningar och tidningsartiklar och kunna följa instruktioner och anvisningar krävs cirka 50 000 ord.

Språket på jobbet, faktablad [Yrkessvenska är mer än ord](#)

Språket på jobbet, goda exempel [Måltidsservice Umeå kommun](#)

Enhetschef Åsa Nilsson berättar om satsningen på språkstöd med hjälp av språkombud Måltidsservice i Umeå kommun arbetar språkutvecklande. De har utbildad elva språkombud och har blivit medvetna om vad det kan innebära att börja lära sig ett nytt språk och kanske ibland yrke i vuxen ålder.

Språkrådet, vägledning [Flerspråkighet i arbete, sid. 19, Att kombinera sina språk](#)

Man skulle kunna tro att en person som växlar mellan språk inte har tillräckliga kunskaper i de enskilda språken, men det är snarare tvärt om: personen har många kompetenser och utnyttjar så många som möjligt.

Språkrådet, vägledning [Flerspråkighet i arbete, sid. 37, Vad är svårt i svenska språket?](#)

För någon som behärskar svenska väl kan det vara viktigt att förstå varför vissa saker är svåra att lära sig och ofta blir fel när en inlärare talar eller skriver. En ökad förståelse för avvikelserna gör det också lättare att hjälpa till.

Språkrådet, vägledning [Flerspråkighet i arbete, sid. 45, Relationen mellan förstaspråkstalare och andraspråkstalare](#)

Mötet mellan en förstaspråkstalare och andraspråkstalare ses ibland som ett möte mellan expert och novis. Men båda parter är naturligtvis så mycket annat än mer eller mindre kompetenta språkanvändare av svenska.

VO-College, chefsutbildning [Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats](#)

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 19, Vad säger språkforskarna?](#)

Det som underlättar språkinlärning är erfarenheter av att lära sig ett nytt språk tidigare i livet. Ålder spelar också stor roll – ju yngre personen är desto längre kan hen nå med det nya språket

VO-College, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 56, Utgå ifrån fakta om vuxnas språkinlärning](#)

Att lära sig ett nytt språk som vuxen tar lång tid. Det finns också gränser för vad som är möjligt att lära in, begränsningar som beror på hur våra hjärnor fungerar. Även den personliga situationen påverkar förmågan att lära sig ett nytt språk som vuxen.

Titta

VO-College, film

[Hur gör du för att lära dig svenska?, 4 min.](#)

YA-delegationen, film

[Om att lära sig ett nytt språk, 1.30 min.](#)

VO-College, film 8

[Vilka faktorer påverkar vuxnas andraspråksinlärning, 2.10 min.](#)

VO-College, film 9

[Hur lång tid tar det att lära sig ett andraspråk?, 1.30 min.](#)

VO-College, film 10

[Utvecklas inte språket automatiskt bara man får ett jobb?, 3 min.](#)

VO-College, film 11

[Kan man lära sig ett språk på egen hand?, 1 min.](#)

VO-College, film 12

Vad behövs för att språkutvecklingen ska fortsätta?, 2 min.

VO-College, film 14

Identitet och språk, 1 min.

VO-College, film 15

Ska man rätta den som lär sig svenska?, 1 min.

VO-College, film 16

Hur påverkas hjärnan av språkinläring?, 2 min.

Förstå arbetsplatsens roll för språkutveckling

För att språket ska utvecklas behöver det tränas tillsammans med andra som redan behärskar det. I jobbet uppstår hela tiden situationer där svenska språket kan tränas och utvecklas om det görs på ett medvetet sätt som långsiktigt knyter ihop arbete och språk. På det sättet stärks både språket och yrkeskompetensen.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 23

I Heby kommun utbildas alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Hur har den satsningen gått till? Och vad är syftet med att ha så många språkombud?

I Heby kommun utanför Uppsala pågår en unik satsning på att utbilda alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Syftet är bland annat att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal med svenska som andraspråk. Men hur har satsningen gått till? Och kan man se några effekter? Våga satsa! uppmärksammar Therese, som berättar om hur förändrade attityder till det språkutvecklande arbetet kan bidra till att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal. Vi pratar också om kopplingen mellan språket och en kvalitetssäkrad vård och omsorg.

Gäst: Therese Frank, enhetschef på bemanningenheten, Heby kommun

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

Vad kommer den nya lagen om språkkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Vilka stöd finns och kan komma framöver?

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen, och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling.

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 6, Inledning

Brister i språkkunskaper hänger ihop med brister i utbildningssystemet, men också med bristen på språkutveckling på arbetsplatsen. Arbetsgivarna har ofta lämnat det åt medarbetarna med svenska som förstaspråk att agera som språkstöd till kollegor vid sidan av andra arbetsuppgifter som ingår i den redan stressiga vardagen. Här finns det stora möjligheter för arbetsgivarna att erbjuda personalen med språkbrister den språkutveckling de behöver och ta ansvar för språkutvecklingen på arbetsplatsen.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning

Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 7, Språkutveckling i arbetslivet är avhängigt möjligheter till delaktighet

För dem som är nykomlingar och som ännu inte har en erkänd ställning på arbetsplatsen är det inte lätt att ständigt hamna i den okunniges position och känna att man besväras sin omgivning med sina många frågor och undringar.

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, s 33, Stabilitet på arbetsplatsen

Vid intervjuerna framkommer att en faktor som ger bättre förutsättningar för att kunna arbeta språkutvecklande är att det är en stabil personalgrupp med lågpersonalomsättning, både vad gäller språkombud, chefer och övrig personal i verksamheten. Det är lättare att driva arbetet framåt om det inte stannar av och behöver starta om då det kommer in nya språkombud, nya kollegor eller ny chef.

Språkrådet, vägledningen

Flerspråkighet i arbete, sid. 5, Förord

Att språket fungerar i samhället och på arbetsplatsen är ett gemensamt ansvar för alla oss som talar svenska och på många sätt är det lättare för den som har svenska som sitt förstaspråk att anpassa språket efter den som håller på att lära sig än tvärtom. Som förstaspråkstalare är man en resurs och ett stöd för den som lär sig svenska i vuxen ålder.

Suntarbetsliv, temasida

Allt om OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö)

Att skapa en god OSA handlar bland annat om att motverka stress, mobbning och att skapa bra arbetstider. Det kan göra att medarbetarna håller sig friska och stannar på jobbet. Arbetsgivaren är skyldig att se till att det finns en bra OSA.

VO-College, chefsutbildningen

Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats

VO-College, handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 18, Arbeta och lära sig språk samtidigt – går det?

En av de viktigaste principerna för språkinlärning är att språket måste användas i samspel med andra. Yrkespråket lär man sig alltså bäst när det används i arbetet tillsammans med de som redan behärskar språket, och i situationer där det kan tränas och utvecklas samtidigt som det används.

VO-College, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 61, Arbetsplatsens roll för språkutveckling

Forskning och utvärderingar visar att arbetsplatsen är den miljö där både yrkeskompetensen och den språkliga kompetensen utvecklas bäst. Det är där språket kan tränas i den konkreta arbetsvardagen, samtidigt som det vanliga arbetet pågår.

VO-College

Utbildning till språkombudsutbildare

Den som är språkombudsutbildare utbildar andra till språkombud. För att bli språkombudsutbildare behöver man ha ett stort intresse för språk och kommunikation, och vana vid att leda grupper.

Språket på jobbet, goda exempel

Elgströmska huset, Örebro

Idag kan enhetschefer Marie Jönsson och Marita Fritz ser vilka effekter det språkutvecklande arbetssättet gav på individ- och organisationsnivå.

Titta

VO-Colege, webinarium 1

Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.

Undersök språksituationen

Att undersöka språksituationen innebär att kartlägga vilka skriftliga och muntliga uppgifter som ingår i arbetet för olika befattningar och roller, och vilken nivå på svenska språket som behövs för att klara de olika arbetsuppgifterna.

En sådan kartläggning är till hjälp när språket ska bedömas vid till exempel rekrytering, som underlag vid medarbetarsamtal där frågor om språket tas upp, och som utgångspunkt för er handlingsplan för det språkutvecklande arbetet.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 12

[Om språkstöd, arbetsmarknad och politik. Och om arbetsgivare som vågar "titta förbi hörnen".](#)

Stöd på arbetsplatsen är en förutsättning för att svaga grupper ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, det menar Arbetsförmedlingens överdirektör Lars Löow. Vi pratar med honom om språkets betydelse, och om att arbetet med att stärka svenska språket i arbetslivet har tydliga kopplingar till både arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik och näringspolitik. (Vi ber om ursäkt för att ljudet i det här avsnittet svajar något.)

Gäst: Lars Löow, Överdirektör på Arbetsförmedlingen

Podden Språket på jobbet, avsnitt 17

[Ebba Östlin är kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka som har infört språktester vid nyanställningar inom förskola, äldreomsorg och LSS. Vilka tankar låg bakom det beslutet?](#)

Vi samtalar med Ebba Östlin om utmaningarna i en kommun som Botkyrka söder om Stockholm. Om att språket är avgörande för att kunna ge god omsorg. Så vad hoppas kommunen uppnå med språktesterna? Vilka risker kan finnas? Och kommer testerna att fungera i praktiken?

Gäst: Ebba Östlin, kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

[Vad kommer den nya lagen om språkkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?](#)

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Vilka stöd finns och kan komma framöver?

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen, och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling.

Läsa

Socialstyrelsen, stöd

[Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling, sid. 6, Så här kan stödet användas](#)

Stödet kan användas vid rekrytering som ett underlag för att bedöma språkförmågan hos en nyanställd och för arbetet med att planera och lägga upp språkutvecklande insatser för den nyanställda.

Språket på jobbet, stöd

[Anpassning av Europarådets språkliga referensnivåer för arbete inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Stödet består av följande delar:](#)

Materialet är en anpassning för arbete inom vård och omsorg gjord inom projektet ArbetSam utifrån Europarådets språkliga referensnivåer (GERS) och ger en översiktlig beskrivning av vilka språkliga färdigheter som behövs inom vård- och omsorgsarbetet. Målsättningen är att materialet ska kunna användas som ett redskap, till exempel vid rekrytering och vid medarbetarsamtal på arbetsplatser inom vård och omsorg.

[Del 1 Beskrivning och manual](#)

[Del 2 Beskrivning av nivåerna: A1, A2, B1, B2](#)

[Del 3a Självskattnings- och bedömningsmaterial, nivåerna: A1, A2, B1, B2](#)

[Del 3b Utdrag från Självskattnings- och bedömningsmaterial nivåerna: A2, B1](#)

[Del 4 Förtydligande kommentarer till de anpassade referensnivåerna](#)

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, s. 11, Språklagen och "allas tillgång till språk"](#)

Sverige fick en språklag 2009. Den ger alla som är bosatta i Sverige rätt att lära sig svenska. Alla som är bosatta i Sverige ska också ges möjlighet att utveckla och använda andra språk. Ansvaret för att språksituationen blir sådan, ligger enligt lagen på det allmänna, det vill säga på staten och kommunerna och deras anställda. Generellt kan man därför inte kräva att någon ska lära sig svenska eller ett annat språk. Däremot kan man kräva av det allmänna, till exempel staten eller kommunen, att få hjälp med språkinlärning och tillgång till språk.

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 18, Se de anställdas språkliga repertoar

Gunilla Jansson (professor i svenska, Stockholms universitet) menar att anställda ibland bedöms ur ett bristperspektiv – fokus är på vad som saknas i stället för att exempelvis flerspråkig kompetens lyfts fram. Inte bara skriftlig kompetens bör premieras utan även språklig kreativitet och sådant som kommuniceras med kroppen.

Titta

VO-Colege, film 30

Språkförmågan i fokus – stöd vid rekrytering och språkutveckling,
inspelad lansering av materialet, 58 min.

Ta fram en handlingsplan och en språkpolicy

En handlingsplan som konkret formulerar era mål och vilken syn ni har på det språkutvecklande arbetet är till stor hjälp när ni lägger upp strategin för ert språkutvecklande arbete.

För att det språkutvecklande arbetet ska ge resultat behöver man tänka strategiskt. Att ta fram en vision och en handlingsplan gör det lättare att se helheten.

Handlingsplan

I språkbudsutbildningen ingår att det blivande språkbudet tillsammans med chefen tar fram ett förslag på handlingsplan. Ett förslag som sedan kan revideras allteftersom det språkutvecklande arbetet fortgår.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 19

Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet?

Offentlig verksamhet styrs av flera lagar, till exempel Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). En annan lag är Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet? Och vad gäller om olika lagar säger olika? Hur kan Språklagen vara ett stöd i praktiken för chefer.

Gäst: Pernilla Johansson, språkpolitisk utredare på Språkrådet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

Vad kommer den nya lagen om språkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Vilka stöd finns och kan komma framöver?

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen, och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkrav för språkutveckling.

Läsa

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning **Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, 24, Handlingsplaner som uppgift i utbildningen och som fortsatt verktyg**

En annan uppgift som samtliga deltagare i språkombudsutbildningen fått utföra har varit att utforma en handlingsplan för språkombuden på den egna arbetsplatsen. /.../ I uppgiften har också ingått att involvera den närmaste chefen och få dennas medverkan och godkännande till att handlingsplanen ska bli ett dokument som är fortsatt giltigt på arbetsplatsen.

Skolverket, uppföljning **Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 39, Arbetet med handlingsplaner**

Språkombuden och cheferna beskriver hur de har använt handlingsplanerna och det handlar exempelvis om att de varit ett styrinstrument för att ge riktning till det språkutvecklande arbetssättet. Handlingsplanerna har också legat till grund för att utveckla nytt informationsmaterial och förenkla rutiner.

Språket på jobbet, faktablad **Yrkessvenska är mer än ord**

Språket på jobbet, faktablad **Medarbetarsamtal om språkfärdigheter**

Språket på jobbet, faktablad **Faktabladet Europarådets språkskala för bedömning av språkkunskaper (GERS)**

Språket på jobbet, handbok, **Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare,** **sid. 64. Ta fram en handlingsplan**

En handlingsplan som konkret formulerar era mål och vilken syn ni har på det språkutvecklande arbetet är till stor hjälp när ni lägger upp strategin för ert språkutvecklande arbete.

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 54, Språkpolicy på arbetsplatsen

På en arbetsplats kan en språkpolicy arbetas fram med utgångspunkt i vilka språk som faktiskt används och vilka som behövs i olika grupper, sammanhang och medier. När man kartlagt vilka språkliga resurser som finns på arbetsplatsen kan man gå vidare och analysera vilka potentiella möjligheter det finns att använda språken i olika sammanhang. Finns det kunder man kan bemöta på andra språk? Finns det texter som behöver skrivas på andra språk för att nå nya målgrupper?

VO-College, handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 93, Ta fram en handlingsplan

I Lyft språket på jobbet finns ett exempel på en handlingsplan. Som utgångspunkt för handlingsplanen behöver ni själva veta vad ni vill med att arbeta språkutvecklande. Vad har ni för syn på språket på er arbetsplats, och vart vill ni att det språkutvecklande arbetet ska nå?

VO-College, utbildning till språkombud

Språkombudsutbildning

Under utbildningen tar deltagaren tillsammans med sin fram en handlingsplan för hur rollen som språkombud och det språkutvecklande arbetssättet ska implementeras på bästa sätt.

Titta

VO-College, webinarium 1

Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.

Språkpolicy

Läsa

VO-Collete, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 92, Språkpolicy – ett bra styrdokument](#)

Språkpolicy, exempel 1: Alla medarbetare ska få stöd i att utveckla sitt språk för att förbättra kvaliteten, säkerheten, arbetsmiljön och kompetensen. Vi ska sträva efter att skriva och tala enkelt, vårdat och begripligt, och medarbetare med ett annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål, jämsides med svenskan.

VO-Collete, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 64, Ta fram en handlingsplan](#)

En språkpolicy definierar det språkbruk som det språkutvecklande arbetssättet siktar mot. Den bidrar till att stärka andra policies och till att få med språkperspektivet i allt strategiskt arbete.

Utbilda de som ska ha nyckelroller

På en språkutvecklande arbetsplats har språkombud och handledare nyckelroller tillsammans med chefen, men det är alltid chefen som är ansvarig. Därför är kompetensutveckling kopplad till det språkutvecklande arbetet viktig för chefer, HR-personal, beslutsfattare och andra i ledande ställning.

Chefer

Chefens kompetens och engagemang är avgörande för att verksamheten ska lyckas med det språkutvecklande arbetet, och för att det ska hålla över tid.

Chefen behöver dels kunskap om vad det innebär att lära sig ett språk som vuxen, dels förstå hur det språkutvecklande arbetet kan kopplas samman med annat strategiskt arbete.

Vård- och omsorgscollege erbjuder utbildningen *Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats* som riktar sig till exempelvis chefer, HR-personal och verksamhetsutvecklare och andra beslutsfattare.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 3

[Hur leder man ett språkutvecklande arbete?](#)

Hur hänger språkutveckling på arbetsplatsen och kvalitetsarbete ihop? Vi pratar med verksamhetschefen Roya Zand som berättar om sina erfarenheter av språkutvecklande arbete och hur hon ser på chefens roll i detta arbete.

Gäst: Roya Sand, verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna

Läsa

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 63, Råd för flerspråkiga sammanhang

Bilden: Till dig som är arbetsgivare eller chef på en flerspråkig arbetsplats

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 16, Språkutvecklande arbetssätt ska implementeras

Chefer ska i sin tur få kunskap om till exempel vad en interkulturell kommunikation på arbetsplatsen innebär samt kunskap om andraspråksutveckling och hur cheferna kan upprätthålla och följa upp ett kunskapsutvecklande arbetssätt på arbetsplatsen

VO-College, chefsutbildning

Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats

Utbildningen vänder sig till dig som är chef och vill skapa en språkutvecklande arbetsplats inom vård och omsorg/hälsa- och sjukvård, oavsett om du redan har språkombud eller om du funderar på att satsa på det. Utbildningen kan också lämpa sig för HR-personal, verksamhetsutvecklare med flera.

VO-College, handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 40, Chefens viktiga roll.

”Man ska vara positiv så klart, och nyfiken, och man ska se de positiva effekterna, tänka på dem och tala om dem med personalen. Men jag kan egentligen inte se varför man skulle tänka att det är besvärligt eller jobbigt. Det är de positiva sidoeffekterna man ska förhålla sig till.”

VO-College, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare.

sid. 69, Utan chefen är det "kört"

Att det är "kört" utan chefen kan låta drastiskt. Men faktum är att en engagerad och medveten chef, helst flera, är helt avgörande för att satsningen på språkombud och språkutveckling ska lyckas. För att leda och utveckla det språkutvecklande arbetet behöver chefen ha både kunskap och engagemang, och själv vara övertygad om att förändring behövs.

Titta

VO-College, webinarium 1

Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.

VO-College, webinarium 2

Hur kan man utveckla yrkessvenskan på jobbet på ett sätt som gynnar kompetensförsörjningen, 16 min.

Handledare

Handledare kan bli nyckelpersoner i det språkutvecklande arbetet om de får kompetens i att arbeta språkutvecklande. I Vård- och omsorgscollege handledarutbildning steg 2 finns en modul om språk och inkludering. Den ger handledaren viktiga kunskaper, bland annat om vuxnas språkutveckling.

Länkar

Läsa

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning
[Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 7, Språkutveckling i arbetslivet är avhängigt möjligheter till delaktighet](#)

Forskning som rör nyanländas inkludering i arbetslivet pekar också på vikten av tillgång till en kollega, en handledare eller en mentor som man vet att man får vända sig till när behov finns.

Kommunal, rapport

[Svenska Språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 13 Praktiska verktyg](#)

Handledare som handleder praktikanter på arbetsplatsen ska ha kunskap om språkutveckling.

Skolverket, uppföljning

[Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen](#)

Språket på jobbet, faktablad

[Handledare och språkutveckling](#)

Med rätt bemötande kan handledaren bidra till att den som är ny snabbare blir inkluderad i den sociala gemenskapen, och i arbetsplatsens språkbruk och sociala koder.

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, sid. 59, Råd för flerspråkiga sammanhang](#)

VO-College, handboken

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 42, Vem kan ge språkstöd?](#)

Involvera olika typer av handledare, exempelvis reflektionsledare och elevhandledare, så att även de lyfter språkfrågor och tar hjälp av språkombud/språkstödjare för att stötta sina elever/praktikanter.

VO-College, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 67, Handledare och andra nyckelpersoner

När handledare tar emot personer med svenska som andraspråk är kunskap om hur vuxna lär sig ett andraspråk en nyckelfaktor.

VO-College, riktlinjer

Riktlinjer för handledarutbildningen steg 1 och 2, sid. 3, Modul om språk och inkludering

Titta

VO-College: film

Information om VO-College handledarutbildning

VO-College: webinarium 1

Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.

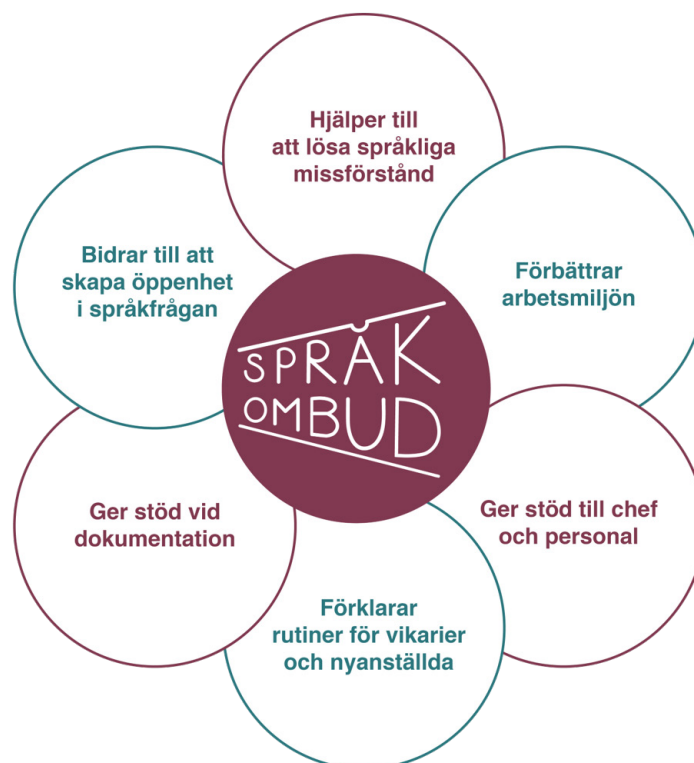
Språkombud

Språkombud är medarbetare med uppdrag att stödja sina kollegor när det gäller språkutveckling. Språkombuden arbetar med stöd av chefen för att göra hela arbetsplatsen språkutvecklande och för att förbättra kommunikationen och den sociala arbetsmiljön.

Titeln språkombud är varumärkesskyddad, och det är bara den som har gått språkombudsutbildningen genom föreningen Vård- och omsorgscollege som får kalla sig språkombud.

Språkombudets roll på arbetsplatsen

Här är några exempel på vad språkombud kan ha för roll i det språkutvecklande arbetet:

Språkombudsutbildningen

Exempel på innehåll i språkombudsutbildningen:

- Kunskap om hur vuxna lär sig ett andraspråk, och vilka hinder för språkutveckling som är vanliga.
- Konkreta verktyg och metoder för att stärka yrkessvenskan i tal och skrift.
- Kunskap om interkulturell kommunikation och hur medvetenhet om sociala koder kan främja språkutveckling.
- Metoder för att arbeta språkutvecklande.

Språkombudsutbildningen består av de här delarna:

- Fyra fysiska kursträffar.
- Tre obligatoriska webbdelar.
- Arbetsplatsuppdrag att göra mellan träffarna.

Ett av arbetsplatsuppdragen är att tillsammans med chefen ta fram ett förslag på handlingsplan för det språkutvecklande arbetet. När alla delar är godkända får deltagaren ett diplom och kan kalla sig språkombud.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 6

[Varför behövs språkombud ?](#)

Kerstin Sjösvärd berättar om hur och varför språkombudsrollen formades.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 7

Vad gör språkombud på sina arbetsplatser?

Språkombuden Elin Ferrari och Maria Mases arbetar i Uppsala inom hemvården. De berättar om hur de har strukturerat sitt arbete, vilka effekter av det språkutvecklande arbetssättet de ser och vad de gör rent konkret i sin roll som språkombud.

Gäster: Elin Ferrari och Maria Mases, språkombud och språkombudsutbildare.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 20

Att hitta rätt person till rollen som språkombud. Vad behöver man tänka på som chef? Och hur håller man det språkutvecklande arbetet levande?

Många chefer funderar på att utbilda medarbetare till språkombud. Men hur hittar man rätt person för rollen, hur presenterar man språkombudsutbildningen, och vad behöver man tänka på för att språkombuden ska fungera som ett stöd i verksamheten?

Gäst: Tuula Friberg, chef på en arbetsplats med språkombud i Hallstahammars kommun.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 23

I Heby kommun utbildas alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Hur har den satsningen gått till? Och vad är syftet med att ha så många språkombud?

I Heby kommun utanför Uppsala pågår en unik satsning på att utbilda alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Syftet är bland annat att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal med svenska som andraspråk. Men hur har satsningen gått till? Och kan man se några effekter? Våga satsa! uppmanar Therese, som berättar om hur förändrade attityder till det språkutvecklande arbetet kan bidra till att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal. Vi pratar också om kopplingen mellan språket och en kvalitetssäkrad vård och omsorg.

Gäst: Therese Frank, enhetschef på bemanningsenheten, Heby kommun

Läsa

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning **Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 3, Sammanfattning**

Hur kan man beskriva språkombudets roll och uppdrag inom de verksamheter som besökts? Vilka förutsättningar eller omständigheter har inverkan på att en arbetsplats kan sägas ge möjligheter till språkutveckling för medarbetarna? På vilket sätt kan man säga att språkombuden bidrar till den språkutvecklande, lärande arbetsplatsen?

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 12, Språkombud

Rollen som språkombud är framför allt ett stöd för verksamhetsutveckling på arbetsplatserna, men språkombudet kan också ge ett individuellt stöd till dem som behöver, särskilt de som inte behärskar svenska fullt ut.

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 36, Vikten av att välja rätt person för språkombudsrollen

Det behöver vara en person som är engagerad i frågorna och som är bekväma med att prata om sin roll inför kollegorna på arbetsplatsträffar till exempel. Som andra roller med olika ansvar så innebär också språkombudsrollen en möjlighet till kompetensutveckling.

VO-College

Intervjuer med språkombudsutbildare

Språket på jobbet, webbsida

Konceptet språkombud

Konceptet språkombud är varumärkesskyddad och ägs av föreningen Vård- och omsorgscollege sedan 2018. Det har utvecklats och prövats sedan 2009, bland annat inom projekten SpråkSam och ArbetSam som drivits i samverkan med arbetsplatser och Nationellt Centrum för svenska som andraspråk (Stockholms universitet) samt forskare på Södertörns högskola.

Språket på jobbet, goda exempel

Språkombud i Sjuhärad

Språkombuden är viktiga i arbetet för att göra arbetsplatsen språkutvecklande. Men en ensam person kan inte skapa mirakel.

Språket på jobbet, goda exempel

Västra Götalandsregionen (VGR)

Vi hade läst om språkombud och blev intresserade eftersom vi tänkte att det skulle vara fantastisk att utbilda personal inom Västra Götalandsregionen, framförallt inom sjukvården. Det är ju många som har svenska som andraspråk bland personalen.

Språket på jobbet, goda exempel

Språkombud i Halmstad

– Genom att satsa på språkombud stöttar vi personal inom Vård- och omsorg, säger Eva Eberius, processledare Vård-och omsorgscollege Halland.

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 57, Språkanvändning på arbetsplatser handlar om möten mellan människor

Karin Sandwall (Nationellt Centrum för svenska som andraspråk) har studerat andraspråkstalare på praktikplatser i arbetslivet. Hon ser stora fördelar med så kallade språkombud, och den roll de kan fylla på en arbetsplats.

Språkrådet, vägledning

Språkbedömning vid rekrytering. Om språktester, andra bedömningsmodeller och språkutvecklande arbetssätt, sid. 29, Om språkombud och språkstödjare

Språkombud som i många fall också är utbildade handledare finns på de flesta arbetsplatser för att stötta och ta emot nya medarbetare med svenska som andraspråk. Språkombuden finns också som stöd för kollegor med svenska som modersmål men som kanske har dyslexi eller andra läs- och skrivsvårigheter.

VO-College, handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 44, Språkombud – en resurs på arbetsplatsen

Språkombudet får utbildning i att ge ett pedagogiskt och forskningsbaserat språkstöd, att fungera som en länk mellan kollegor och chefer, och att arbeta språkutvecklande både på en organisatorisk och individuell nivå.

VO-College, handbok

Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare. sid. 65, Språkombud – ett utvärderat koncept

Språkombud är medarbetare som av sina chefer har erbjudits möjligheten att gå en språkombudsutbildning. Med chefens engagemang i ryggen blir språkombudet ofta ”spindeln i nätet”, den som i sin tur stöttar både chefer och kollegor.

VO-College

Utbildningen till språkombud

Exempel på innehåll i utbildningen: Kunskap om hur vuxna lär sig ett andraspråk, och vilka hinder för språkinläring som är vanliga. Konkreta verktyg och metoder för att stärka yrkessvenskan i tal och skrift. Reflektionens betydelse för lärande och språkutveckling. Kunskap om interkulturell kommunikation och hur medvetenhet om sociala koder kan främja språkutveckling. Metoder för att arbeta språkutvecklande.

Titta

VO-College, film 1

Varför satsa på språkombud?, 17 min.

VO-College, film 2

Språkombud – reklamfilm, 1 min.

VO-College, film 3

Introfilm om språkombudsutbildningen, 2 min.

VO-College, film 4

Varför utbilda till språkombud, 6 min.

VO-College, film 6

Språkombud som resurs på arbetsplatsen, 8 min.

VO-College, film 7

Språkombud och språkutveckling, 7 min.

VO-College, film 13

Vilken roll har språkombud på arbetsplatserna?, 2 min.

VO-College, film 17

Chefer berättar om satsningen på språkombud, 4 min.

VO-College, film 18

Hasnie Selman. Språkombud berättar, 2 min.

VO-College, film 19

Louise Erlandsson. Språkombud berättar, 3 min.

VO-College, film 20

Språkombud bidrar till säkra och attraktiva arbetsplatser, 3 min.

Kom igång på arbetsplatsen

Att bygga en språkutvecklande arbetsplats och få igång språkstödet är en process som har större chanser att lyckas om ni tar små steg i taget. Det är viktigt att förstå att språkutveckling tar tid, och att det är ett förändringsarbete där ni också kan stöta på svårigheter. Men med bra förberedelser blir det betydligt lättare att komma igång.

Förankra arbetet i hela organisationen

Ju högre upp i organisationen satsningen på att arbeta språkutvecklande är förankrad, desto bättre blir resultatet på lång sikt. Vikten av att förankra gäller till exempel följande nivåer:

- Politiker och nämnder.
- Fackförbund och olika arbetsgivare.
- Förvaltningar.
- HR-avdelningar och bemanningsenheter.
- Verksamhetsutvecklare.
- Chefer och medarbetare.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 3

[Hur leder man ett språkutvecklande arbete?](#)

Hur hänger språkutveckling på arbetsplatsen och kvalitetsarbete ihop? Vi pratar med Roya Zand verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna. Hon berättar om sina erfarenheter om språkutvecklande arbete och hur hon ser på chefens roll i detta arbete.

Gäst: Roya Zand, verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 10

Olika perspektiv, gemensamma utmaningar - Kommunal och SKR om kompetensförsörjning och språkstöd

Kommunal och SKR är tillsammans med Fremia, Sobona och Vårdföretagarna medlemmar i föreningen Vård- och omsorgscollege. Vi pratar med Caroline Olsson och Johan Ingelskog om vad arbetsgivare respektive arbetstagare kan behöva för att satsningar på språket på jobbet ska få effekt.

Gäster: Caroline Olsson, chef för avdelning för arbetsgivarpolitik på SKR och Johan Ingelskog, avtalssekreterare på Kommunal

Podden Språket på jobbet, avsnitt 12

Om språkstöd, arbetsmarknad och politik. Och om arbetsgivare som vågar "titta förbi hörnen".

Stöd på arbetsplatsen är en förutsättning för att svaga grupper ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, det menar Arbetsförmedlingens överdirektör Lars Lööv. Vi pratar med honom om språkets betydelse, och om att arbetet med att stärka svenska språket i arbetslivet har tydliga kopplingar till både arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik och näringspolitik.

Gäster: Lars Lööv, överdirektör, Arbetsförmedlingen

Podden Språket på jobbet, avsnitt 16

I Hallstahammars kommun är frågan om språkutvecklande arbetsplatser förankrad på alla nivåer. Hur går det till?

Vi tar reda på hur kommunen började sin resa mot att arbeta språkutvecklande, och samtalar om hur en kommun kan arbeta strategiskt för att förankra frågan om språkutvecklande arbetsplatser. (Det som nämns om Hudiksvall ska rättas till och vara Sundsvalls kommun).

Gäster: Carola Eriksson, språkbudsutbildare och Veronica Dalin, strategisk kompetensförsörjning

Podden Språket på jobbet, avsnitt 19

[Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet?](#)

Offentlig verksamhet styrs av flera lagar, till exempel Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). En annan lag är Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet? Och vad gäller om olika lagar säger olika? Vi pratar om hur språklagen kan vara ett stöd i praktiken.

Gäst: Pernilla Johansson, språkpolitisk utredare på Språkrådet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 25

[Projektet Språkets kraft – en ny dimension av äldreomsorgen.](#)

Under hösten 2025 har Gabriella Jörgensen och Anna Nordin Kück, verksamhetsutvecklare på Socialförvaltningen i Hallsbergs kommun lett projektet Språkets kraft – en ny dimension av äldreomsorgen. Projektet syftar till att dels ge kunskap om språkutvecklande arbete, dels möjligheter för deltagarna att utveckla svenska språket i tal och skrift. Här berättar de om projektet, vilka överraskningar och oväntade resultat de kan se, och hur projektet hänger samman med utredningen Ett språkkrav för språkutveckling.

Gäster: Anna Nordin Kück och Gabriella Jörgensen, verksamhetsutvecklare på Socialförvaltningen i Hallsbergs kommun

Läsa

Skolverket, uppföljning

[Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen](#)

Språket på jobbet, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare.](#)

Om man betraktar språket som navet i yrkesutövandet, och som en kompetens som kan utvecklas genom hela yrkeslivet, är det lättare att se hur en satsning på att stärka språket också kan stärka annat strategiskt arbete. Då blir det också naturligt att ta in språkperspektivet i annat strategiskt arbete, i ert policyarbete och i de styrdokument som redan finns.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 40, Chefens viktiga roll](#)

En viktig roll för chefen är att förankra det språkutvecklande arbetet, skapa en positiv förväntan och få alla i personalen att se att det finns fördelar för var och en. Det är ett grundarbete som ger många positiva effekter på längre sikt.

Titta

VO-College, webinarium 1

[Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.](#)

Ge språkstöd som gynnar språkutveckling

Det finns väl beprövade metoder för språkstöd och flera material som är framtagna för att stötta språkutveckling på arbetsplatsen. De vilar alla på språkvetenskaplig grund.

I Lyft språket på jobbet – handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande kan du läsa mer om bland annat följande

- Att skapa mallar och ordlistor.
- Att stämma av att alla förstår.
- Att stötta utan att ta över vid skriftliga och muntliga arbetsuppgifter.
- Att träna på att ge och ta instruktioner.
- Att uppmärksamma och korrigera språkfel.
- Att utveckla språket med hjälp av enkla och kreativa skrivövningar.

Vård- och omsorgscollege har också tagit fram de här materialen som passar hela arbetsgruppen.

- Prata om jobbet – samtalsserie med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens inom vård och omsorg
- 20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, upplägg för arbetsplatsträffar.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 1

[Vad menas egentligen med yrkessvenska?](#)

Vad menas egentligen med yrkessvenska? Vad kan man göra på arbetsplatsen för att stärka språket och språkutvecklingen? Eller är det kanske skolans uppgift?

Gäster: Gunlög Sundberg och Aina Bigestans, språkforskare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 7

Vad gör språkombud på sina arbetsplatser?

I det här avsnittet samtalar vi med två språkombud - Elin Ferrari och Maria Mases. De arbetar i Uppsala inom hemvården. Vi pratar om hur de har strukturerat sitt arbete, vilka effekter av det språkutvecklande arbetssättet ser de och vad de gör rent konkret i sin roll som språkombud.

Gäster: Elin Ferrari och Maria Mases, språkombud och språkombudsutbildare.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 27

Varför är uttalet ofta en utmaning för många som lär sig svenska som vuxna?

För vuxna som lär sig ett nytt språk kan det vara extra svårt att bemästra just uttalet. Varför är det så? Ett dåligt uttal leder till stress och oro både hos den som inte kan göra sig förstådd och hos den som inte förstår, inte minst inom äldreomsorgen. Vi pratar med Marianne Bergström om hur man blir bemött och hur ens kompetens blir bedömd beroende på hur bra man lyckas med sitt uttal. Vad kan den som behöver förbättra sitt uttal göra, och hur kan omgivningen bidra?

Gäst: Marianne Bergström, gymnasielärare i svenska och svenska som andraspråk, språkombudsutbildare

Läsa

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning

Språkombudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 4, Sammanfattning

Att man på arbetsplatsen ser stöd till medarbetare kring språkligt krävande uppgifter, oavsett språklig bakgrund, som en investering i att skapa kompetenta medarbetare som bidrar till verksamheten och dess utveckling.

Språket på jobbet: Samlade verktyg / Digitala hjälpmedel

Digitala verktyg kan vara till hjälp när man vill antingen träna på språket själv men också som stöd vid till exempel skrivande. Digitala lösningar kan även hjälpa till med att organisera språkstöd på arbetsplatser.

Språket på jobbet

[Material och verktyg / Digitala hjälpmedel](#)

Digitala verktyg kan vara till hjälp när man vill antingen träna på språket själv men också som stöd vid till exempel skrivande. Digitala lösningar kan även hjälpa till med att organisera språkstöd på arbetsplatser.

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, sid. 50, Språklig stöttning på arbetspalatsen](#)

Precis som i skolan kan man på en arbetsplats behöva bygga broar mellan den svenska som används i vardagen och det språk som man förväntas lära sig och behärska på arbetsplatsen. Det gäller såväl yrkesspecifika termer som mer allmänt arbetsplatsrelaterat språk.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 56, Dra nytta av den digitala tekniken](#)

Uppmuntra varandra att använda digitala hjälpmedel som kan underlätta språkinläring och språkutveckling. På nätet finns också många gratiskurser som kan vara till nytta.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 73, Träna på att ge och ta instruktioner](#)

Stress, språk, relationer, status och roller, tidigare erfarenheter och en rad andra faktorer påverkar hur en instruktion fungerar för olika mottagare.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet, – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 65, Skapa mallar](#)

Om ni inte redan har mallar, låt språkombudet eller andra medarbetare skapa de mallar som behövs. Det bästa är att ta fram mallarna tillsammans med de som behöver dem.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 57, Hjälp varandra att rätta språkfel](#)

Det bästa är att tala öppet om språksvårigheter, och hjälpa varandra att rätta språkfel vänligt och som något naturligt. Då minskar risken för att korrigeringar känns som kritik av personen, och fokus hamnar istället på att utveckla sin kompetens och att lära av varandra.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 30, Konsten att korrigera](#)

Titta

VO-College, film

[Prata om jobbet - en film för dig som vill vara samtalsledare, 6 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet - en chefs perspektiv, 3 min.](#)

VO-College, film

[Inspelning av lanseringen Prata om jobbet materialet, 76 min.](#)

Hitta stöd för språkbedömning

I Sverige införs ett språkkrav i äldreomsorgen från den 1 juli 2026. Kravet innebär att kommunerna och privata utförare ska arbeta för att personalen har de kunskaper i svenska som är relevanta för att genomföra insatser i äldreomsorgen. I andra områden, så som till exempel funktionshinderområdet, finns inga sådana uttalade krav. Det finns en rad stöd för den som planerar kartlägga en persons språkkunskaper för att därefter kunna bedöma vilket stöd som kan behövas för personens språkutveckling.

För att få ett arbete i vården och andra arbeten i offentlig sektor krävs ofta att man klarar en språkbedömning. Varför görs sådana bedömningar? Vad behöver man kunna för att kunna "tillräckligt mycket svenska"? Hur kan man göra bra bedömningar av språk – ska man ha digitala tester, eller kan man bedöma språket i den vanliga rekryteringsprocessen? Och vad gör man när rekryteringsbehovet är stort och språkkunskaperna kanske lite mindre? (Ur vägledningen Språkbedömning vid rekrytering om språktester, andra bedömningsmodeller och språkutvecklande arbetssätt, Språkrådet)

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 5

[Språktest vid rekrytering - för- och nackdelar, och för vem?](#)

Intresset för att använda språktest vid rekrytering växer. Arbetsgivare ser ofta testet som en möjlighet att matcha kraven på yrkessvenskan mot den sökandes språknivå. Men vilka för- och nackdelar har språktester, vilken bild av den sökandes språkliga kompetens kan ett test ge, och vad behöver den som vill använda ett språktest tänka på.

Gäst: Margareta Majchrowska, provkonstruktör och språkvetare på Stockholms universitet

Podden Språket på jobbet, avsnitt 17

Ebba Östlin är kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka som har infört språktester vid nyanställningar inom förskola, äldreomsorg och LSS. Vilka tankar låg bakom det beslutet?

Om utmaningarna i en kommun som Botkyrka söder om Stockholm. Om att språket är avgörande för att kunna ge god omsorg. Så vad hoppas kommunen uppnå med språktesterna? Vilka risker kan finnas? Och kommer testerna att fungera i praktiken?

Gäst: Ebba Östlin, kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka

Podden Språket på jobbet, avsnitt 23

I Heby kommun utbildas alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Hur har den satsningen gått till? Och vad är syftet med att ha så många språkombud?

I Heby kommun utanför Uppsala pågår en unik satsning på att utbilda alla undersköterskor och vårdbiträden till språkombud. Syftet är bland annat att skapa bättre möjligheter att rekrytera personal med svenska som andraspråk. Men hur har satsningen gått till? Och kan man se några effekter?

Gäst: Therese Frank, enhetschef på bemanningseenheten.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

Vad kommer den nya lagen om språkkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Ragnhild reder ut begreppen, och berättar vilka stöd som finns och kan komma framöver.

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling

Läsa

Socialstyrelsen, stöd

[Språkförmåga i äldreomsorgen – underlag för bedömning och utveckling](#)

Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling. Det är ett material som kopplar ihop undersköterskors yrkeskompetens med de språkliga förmågorna som yrket kräver. Materialet kan användas som underlag för att bland annat bedöma språkförmågan vid rekrytering, för att utforma språkutvecklande insatser och utbildning, och för att beställa eller upphandla utbildningar.

Språkrådet, vägledning

[Språkbedömning vid rekrytering om språktester, andra bedömningsmodeller och språkutvecklande arbetsätt.](#)

Språkbedömning kan göras på många olika sätt. Gemensamt för all bedömning är att någons prestationer utvärderas genom att den som bedömer samlar in information om vad personen kan, tolkar informationen och fattar ett beslut grundat på en analys. Detta beslut får alltid konsekvenser för den som blir testad. Det kan innebära att hen får vägledning om hur hen ska gå vidare med sina studier, men det kan också leda till att hen inkluderas i eller exkluderas från arbetsmarknaden och möjligheten till försörjning.

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, sid. 52, Språkkrav vid rekrytering](#)

I vissa fall används språktester i anställningsprocessen. Man ska vara medveten om att ett språktest alltid bygger på en viss språksyn och på vissa förutsättningar, som kanske inte är relevanta för det arbete som ska utföras.

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, sid. 63, Till dig som är arbetsgivare eller chef på en flerspråkig arbetsplats](#)

Premiera språkkunskaper och synliggör dem till exempel i utvecklings- och lönesamtal.

Språket på jobbet, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 50, Vilka språkkrav gäller i arbetslivet?](#)

Det finns lagar som på andra sätt beskriver vilka språkkrav som ställs. För offentlig verksamhet gäller till exempel språklagens krav på att språket ska vara vardat, enkelt och begripligt.

Språket på jobbet, stöd

[Anpassning av Europarådets språkliga referensnivåer för arbete inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Stödet består av följande delar:](#)

Materialet är en anpassning för arbete inom vård och omsorg gjord inom projektet ArbetSam utifrån Europarådets språkliga referensnivåer (GERS) och ger en översiktlig beskrivning av vilka språkliga färdigheter som behövs inom vård- och omsorgsarbetet. Målsättningen är att materialet ska kunna användas som ett redskap, till exempel vid rekrytering och vid medarbetarsamtal på arbetsplatser inom vård och omsorg.

[Del 1 Beskrivning och manual](#)

[Del 2 Beskrivning av nivåerna: A1, A2, B1, B2](#)

[Del 3a Självskattnings- och bedömningsmaterial, nivåerna: A1, A2, B1, B2](#)

[Del 3b Utdrag från Självskattnings- och bedömningsmaterial nivåerna: A2, B1](#)

[Del 4 Förtydligande kommentarer till de anpassade referensnivåerna](#)

Språket på jobbet, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 46, Kartlägg yrkessvenskan.](#)

Kartläggning av språkförmågor kan vara ett stöd vid rekrytering, både för den som anställer och för den arbetssökande. Den som anställer kan tidigt få en uppfattning om den arbetssökandes språkliga kompetens och om nivån i nuläget motsvarar kraven i arbetet. För den arbetssökande kan kartläggningen ge insikter om de egna språkliga färdigheterna relaterade till den språknivå som arbetet kräver.

Språket på jobbet, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 24, Kravprofil för språket – ett stöd vid rekrytering.](#)

En kravprofil beskriver normalt de arbetsuppgifter som ingår i ett visst yrke eller en viss befattning, och specificerar vilken typ av kvalifikationer som krävs för att klara arbetsuppgifterna. Exempel på situationer där språkfrågor kan tas upp är i kravprofilen, i anställningsannonsen, vid referenstagningen, under anställningsintervjun, vid uppföljningen av intervjun, och under introduktionen på arbetsplatsen.

Språket på jobbet, stöd

[Språkförmåga i fokus – Stöd vid rekrytering och språkutveckling, sid. 3, förord.](#)

År 2023 publicerade Socialstyrelsen sitt stöd Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling. Vi på VO-College bygger vidare på Socialstyrelsen underlag för att bidra med ett mer konkret och praktiskt material för bedömning av språkförmåga. Materialet kan användas som underlag för att bland annat bedöma språkförmågan vid rekrytering, utforma språkutvecklande insatser och utbildning och beställa eller upphandla utbildning.

Titta

VO-College, film 30

[Språkförmågan i fokus – stöd vid rekrytering och språkutveckling, inspelad lansering av materialet, 58 min.](#)

Ta upp språkfrågor på era arbetsplatsträffar

Många språkutvecklande arbetsplatser har goda erfarenheter av att göra "dagens språkfråga" till en stående punkt på sina arbetsplatsträffar. Det är ett bra sätt att lyfta språkfrågor och avdramatisera frågor om språket och kommunikationen. I Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande finns förslag på vad man kan prata om.

20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

Upplägg för arbetsplatsträffar

Vård- och omsorgscollege har tagit fram materialet 20 minuter som är skräddarsytt för att passa på arbetsplatsträffar där mycket annat också ska hinnas med. Upplägget består av två teman med tre samtal vardera. Tema A handlar om den sociala arbetsmiljön och att må bra på jobbet. Tema B handlar om outtalade sociala koder och hur man "ska" uppföra sig på arbetsplatsen.

Samtalen kan ledas av till exempel ett språkombud, en chef eller en handledare. Till materialet finns tydliga och kortfattade instruktioner, fakta om social arbetsmiljö och sociala koder, och PowerPoint-presentationer.

Utveckla svenska språket och yrkeskompetensen

Prata om jobbet – samtalsserie med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens inom vård och omsorg

Vård och omsorgscollege har tagit fram materialet Prata om jobbet som är ett metodmaterial för strukturerade samtal om vård och omsorg med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens. Det finns mycket kunskap på arbetsplatsen som är värt att lyfta i hela arbetsgruppen. Hur hanterar man exempelvis ett svårt telefonsamtal? Vad innebär sekretess för din yrkesroll? Att känna sig trygg med att man alltid kan fråga en kollega om råd är viktigt,

och i arbetsgruppen finns det värdefulla erfarenheter som borde spridas till alla. Så, hur skapar vi tillsammans förutsättningar för reflektion och erfarenhetsutbyte?

Materialet ligger i linje med Socialstyrelsens Språkförmåga i äldreomsorg, underlag för bedömning och utveckling.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 11

[Varifrån kommer föreställningarna om vad som är "rätt" och "fel" sätt att kommunicera på?](#)

Tommy Josefsson arbetar han som integrationsstrateg i Jönköpings kommun. Han undervisar också i interkulturell kommunikation på högskolan i Jönköping. Vi pratar med Tommy hur bakgrund, utbildning, kultur och historia formar olika sociala koder som bland annat påverkar hur vi förväntar oss att kommunikationen på en arbetsplats ska fungera.

Gäst: Tommy Josefsson, integrationsstrateg i Jönköpings kommun.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 21

[Kulturkrockar, normer och värderingar. Hur kan man förebygga och motverka konflikter? Hur tar man upp ämnet utan att det blir för laddat eller uppfattas som kränkande?](#)

På arbetsplatser där medarbetare med olika kulturell och språklig bakgrund samarbetar kan olika normer, värderingar och förväntningar på vad som är god kommunikation krocka med varandra. Hur kan man som chef förebygga och motverka konflikter, och hur kan man ta upp frågor om kulturkrockar utan att ämnet blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

Gäst: Monika Forsman, socionom och en av författarna till boken Kulturkrockar i äldreomsorgen.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 26

Örnens äldreboende har prövat materialet 20 minuter - Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

I Tingsryd har områdeschefen låtit medarbetarna på Örnens äldreboende pröva materialet 20 minuter, samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön. Det är framtaget för att fungera på arbetsplatsträffar. Vi pratar med områdesschefen Malin Johansson som ledde samtalen, och undersköterskan Ali Hosseini som var en av deltagarna. Vad tycker de båda att samtalen gav? Vilka utmaningar dök upp längs vägen?

Gäster: Ali Hosseini, undersköterska och Malin Johansson, områdeschef

Podden Språket på jobbet, avsnitt 27

Varför är uttalet ofta en utmaning för många som lär sig svenska som vuxna?

För vuxna som lär sig ett nytt språk kan det vara extra svårt att bemästra just uttalet. Varför är det så? Ett dåligt uttal leder till stress och oro både hos den som inte kan göra sig förstådd och hos den som inte förstår, inte minst inom äldreomsorgen. Vi pratar med Marianne Bergström om hur man blir bemött och hur ens kompetens blir bedömd beroende på hur bra man lyckas med sitt uttal. Vad kan den som behöver förbättra sitt uttal göra, och hur kan omgivningen bidra?

Gäst: Marianne Bergström, gymnasielärare i svenska och svenska som andraspråk, språkombudsutbildare.

Läsa

Språket på jobbet, material

20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, upplägg för arbetsplatsträffar

Materialet 20 minuter har två teman, med tre samtal i vardera temat. Tema A - Ibland skrattar vi också handlar om den sociala arbetsmiljön och att må bra på jobbet. Tema B – Så gör vi här! handlar om de oskrivna regler som kallas för sociala koder, eller uppförandekoder. Med stöd av 20 minuter får deltagarna prata med varandra på ett sätt som skapar trygghet och ett gott klimat i gruppen. Syftet är att utveckla både kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, och att ha roligt tillsammans.

Språket på jobbet, faktablad

[Sociala koder, arbetsmiljö och språkutveckling](#)

Språket på jobbet

[Prata om språket på jobbet](#)

På jobbet kan ni göra svenska språket och kommunikationen till något ni utvecklar tillsammans. Det leder både till en bättre och tryggare arbetsmiljö, och till bättre svenska. Det tjänar förstås alla på!

VO-College, material

[Prata om jobbet, Samtalsserie för personalgrupper, med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetensen inom vård och omsorg.](#)

Prata om jobbet är ett fortbildningsmaterial i form av en serie samtalsträffar, som kombinerar språkutveckling och utveckling av yrkeskompetensen. Valet av ämnen är gjort utifrån de behov som framkommit vid kontakt med flera boenden i Uppsala kommun under hösten 2022. Materialet är testat på arbetsplatser och utbildningar under hösten 2023 och hösten 2024.

Titta

VO-College, film

[Om språkutveckling på arbetsplatser, 7 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet - en film för dig som vill vara samtalsledare, 6 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet - en chefs perspektiv, 3 min.](#)

VO-College, film 32

[Lansering - 20 minuter - samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, upplägg för arbetsplatsträffar, 36 min.](#)

Samverka med utbildningar i yrkessvenska

Att koppla utbildningar i yrkessvenska till den dagliga verksamheten och samverka med utbildningar i yrkessvenska har många fördelar. Men vad behöver man tänka på som beställare av sådana utbildningar och i samverkan med externa utbildare?

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 1

[Vad menas egentligen med yrkessvenska?](#)

Vad menas egentligen med yrkessvenska? Vad kan man göra på arbetsplatsen för att stärka språket och språkutvecklingen? Eller är det kanske skolans uppgift?

Gäster: Gunlög Sundberg och Aina Bigestans, språkforskare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 4

[Integrerade språk- och yrkesutbildningar – en snabbare väg till jobb?](#)

Vad är en integrerad språk- och yrkesutbildning? Hur kan arbetsplatser och utbildningar samverka för att stärka elevernas yrkes- och språkkunskaper? Och hur behöver i sådant fall arbetsplatserna vara rustade för att stötta elever/praktikanter?

Gäst: Tobias Fannkvist, rektor på Campus Åsö vuxenutbildning i Stockholm.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 22

[Samverkan mellan utbildningsanordnare och chefer inför och under utbildningar i svenska.](#)

En god samverkan mellan chefer och anordnare av utbildningar i svenska är avgörande för resultat. Men vad behöver respektive part tänka på inför och under utbildningen? Hur skriver man till exempel en bra kravspecifikation? Och vad innebär det att utbilda personal som kommer från arbetsplatser?

Gäst: Camilla Berner, utvecklingsledare på Arbetsmarknadsförvaltningen, Stockholms Stad.

Läsa

Kommunal, rapport

Svenska språket – A och O inom äldreomsorgen, sid. 12, Det krävs mer än bara ett jobb

De flesta arbetsgivare är medvetna om att det krävs insatser i verksamheterna för att öka attraktiviteten till att arbeta där och för att stärka kvaliteten i arbetet, och det finns många exempel på lyckade utbildningsinsatser och kompetensutvecklingsmodeller.

Nationellt Centrum för svenska som andraspråk, uppföljning

Språkbudet som resurs på arbetsplatsen, sid. 28, Begränsningar i språkbudsfunktionen

Språkutbildningar kan framför allt ge strategier för att lära, men den yrkesanknutna språkutvecklingen äger till största delen rum i de kommunikativa situationer där språket också tas i bruk i själva yrkesutövandet.

Socialstyrelsen, stöd

Språkförmåga i äldreomsorgen – underlag för bedömning och utveckling

Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling. Det är ett material som kopplar ihop undersköterskors yrkeskompetens med de språkliga förmågorna som yrket kräver. Materialet kan användas som underlag för att bland annat bedöma språkförmågan vid rekrytering, för att utforma språkutvecklande insatser och utbildning, och för att beställa eller upphandla utbildningar.

Språket på jobbet, stöd

[Anpassning av Europarådets språkliga referensnivåer för arbete inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning.](#)

Materialet är en anpassning för arbete inom vård och omsorg gjord inom projektet ArbetSam utifrån Europarådets språkliga referensnivåer (GERS) och ger en översiktlig beskrivning av vilka språkliga färdigheter som behövs inom vård- och omsorgsarbetet. Målsättningen är att materialet ska kunna användas som ett redskap, till exempel vid rekrytering och vid medarbetarsamtal på arbetsplatser inom vård och omsorg.

[Del 1 Beskrivning och manual](#)

[Del 2 Beskrivning av nivåerna: A1, A2, B1, B2](#)

[Del 3a Självskattnings- och bedömningsmaterial, nivåerna: A1, A2, B1, B2](#)

[Del 3b Utdrag från Självskattnings- och bedömningsmaterial nivåerna: A2, B1](#)

[Del 4 Förtydligande kommentarer till de anpassade referensnivåerna](#)

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, sid. 26](#)

Många andraspråkstalare skulle vilja kombinera arbete och studier i svenska i större utsträckning än vad de har möjlighet att göra. Många inlärare säger också att de ser formella studier som nödvändiga för att fortsätta att utvecklas språkligt i svenska.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 104, 7. Ta hjälp utifrån](#)

Ta kontakt med kommunens vuxenutbildning för att ta in lärare som utbildar i svenska på arbetsplatsen. Inte istället för ert eget språkstöd, utan som ett komplement. En fördel är att läraren kan vara med redan i planeringsstadiet. Läraren kan då i förväg bedöma deltagarnas språkliga nivå, och sedan anpassa kursen efter arbetsplatsens eller verksamhetens krav på språket.

Språket på jobbet, material

Prata om jobbet, Samtalsserie för personalgrupper, med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetensen inom vård och omsorg.

Prata om jobbet är ett fortbildningsmaterial i form av en serie samtalsträffar, som kombinerar språkutveckling och utveckling av yrkeskompetensen. Valet av ämnen är gjort utifrån de behov som framkommit vid kontakt med flera boenden i Uppsala kommun under hösten 2022. Materialet är testat på arbetsplatser och utbildningar under hösten 2023 och hösten 2024.

Håll arbetet levande

Här finns tips och material som i första hand riktar sig till arbetsplatser som redan arbetar språkutvecklande, som vill ta arbetet vidare och hålla det levande.

Titta

VO-College, film 6

[Språkombud som resurs på arbetsplats, 7 min.](#)

Följ upp medarbetarnas språkutveckling

Många språkutvecklande arbetsplatser följer upp medarbetarnas språkutveckling under medarbetarsamtal och andra utvecklingssamtal. Att göra sådana uppföljningar strukturerat och återkommande är ett viktigt verktyg i att uppdatera handlingsplanen för det språkutvecklande arbetet och i att utveckla språkstödet.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 3

[Hur leder man ett språkutvecklande arbete?](#)

Hur hänger språkutveckling på arbetsplatsen och kvalitetsarbete ihop? Vi pratar med Roya Zand verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna. Hon berättar om sina erfarenheter om språkutvecklande arbete och hur hon ser på chefens roll i detta arbete.

Gäst: Roya Sand, verksamhetschef på Ametistens äldreboende i Solna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 7

Vad gör språkombud på sina arbetsplatser?

I det här avsnittet samtalar vi med två språkombud - Elin Ferrari och Maria Mases. De arbetar i Uppsala inom hemvården. Vi pratar om hur de har strukturerat sitt arbete, vilka effekter av det språkutvecklande arbetssättet ser de och vad de gör rent konkret i sin roll som språkombud.

Gäster: Elin Ferrari och Maria Mases, språkombud och språkombudsutbildare.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 5

Språktest vid rekrytering - för- och nackdelar, och för vem?

Intresset för att använda språktest vid rekrytering växer. Arbetsgivare ser ofta testet som en möjlighet att matcha kraven på yrkessvenskan mot den sökandes språknivå. Vi samtalar med Margareta Majchrowska, provkonstruktör och språkvetare på Stockholms universitet om språktesters för- och nackdelar, om vilken bild av den sökandes språkliga kompetens språktest kan ge, och vad den som vill använda ett språktest behöver tänka på.

Gäst: Margareta Majchrowska, provkonstruktör och språkvetare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 14

Inkluderande rekrytering, vad innebär det?

I det här avsnittet pratar vi med Sofia Westergaard, HR-specialist på Renova i Göteborg. Renova är ett kommunalt bolag som arbetar med hållbarhet och helhetslösningar för avfall och återvinning. Renova arbetar också med så kallad inkluderande rekrytering. Sofia berättar vad inkluderande rekrytering innebär rent konkret, och hur språkutveckling kan vara en del av det arbetet. Vi får också veta hur Renova samarbetar med ABF för att hjälpa medarbetarna att utveckla sin svenska.

Gäst: Sofia Westergaard, HR-specialist på Renova, Göteborg.

Läsa

Språket på jobbet, stöd

Anpassning av Europarådets språkliga referensnivåer för arbete inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Materialet är en anpassning för arbete inom vård och omsorg gjord inom projektet ArbetSam utifrån Europarådets språkliga referensnivåer (GERS), och ger en översiktlig beskrivning av vilka språkliga färdigheter som behövs inom vård- och omsorgsarbetet. Målsättningen är att materialet ska kunna användas som ett redskap, till exempel vid rekrytering och vid medarbetarsamtal på arbetsplatser inom vård och omsorg.

Del 1 Beskrivning och manual

Del 2 Beskrivning av nivåerna: A1, A2, B1, B2

Del 3a Självskattnings- och bedömningsmaterial, nivåerna: A1, A2, B1, B2

Del 3b Utdrag från Självskattnings- och bedömningsmaterial nivåerna: A2, B1

Del 4 Förtydligande kommentarer till de anpassade referensnivåerna

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 45, Hur används handlingsplanerna och följs de upp?

Vi ser att innehållet i handlingsplanerna skulle behöva vara mer fokuserat på konkreta mål som går att följa upp ifall det ska vara ett levande dokument. Handlingsplanerna skulle då på ett tydligare sätt kunna fungera som ett stöd för cheferna i sin planering och uppföljning av arbetet.

Språkrådet, vägledning

Flerspråkighet i arbete, sid. 56, Språkpolicy på arbetsplatsen

När man väl skapat ett policydokument bör man se till att regelbundet utvärdera och uppdatera detta för att få med förändringar som sker både på arbetsplatsen, i mötet med kunder eller patienter och i samhället i stort. Kanske behöver man bredda sin språkliga kompetens för att kunna möta nya grupper.

VO-College, stödmaterial

Språkförmåga i fokus – stöd vid rekrytering och språkutveckling

Språkförmåga i fokus bygger vidare på Socialstyrelsens stöd Språkförmåga i äldreomsorgen – Underlag för bedömning och utveckling. Stödmaterialiet är ett konkret och praktiskt material för bedömning av språkförmåga.

Titta

VO-College, film 6

Språkombud som resurs på arbetsplatsen, 7.30 min.

Utveckla språkstödet vidare

Här i Vägvisaren finns många förslag på hur man kan ge språkstöd och utveckla det vidare. Utgå ifrån er språkpolicy och handlingsplan för det språkutvecklande arbetet, och fundera över vad medarbetarna behöver och vad ni har för mål med språkstödet. Mycket inspiration finns att hämta på webbsidorna Språket på jobbet och Vård- och omsorgscollege samt i Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande.

Var inte rädda för att pröva något ni inte tidigare har gjort!

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 1

Vad menas egentligen med yrkessvenska?

Vad menas egentligen med yrkessvenska? Vad kan man göra på arbetsplatsen för att stärka språket och språkutvecklingen? Eller är det kanske skolans uppgift?

Gäster: Gunlög Sundberg och Aina Bigestans, språkforskare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 11

Varifrån kommer föreställningarna om vad som är "rätt" och "fel" sätt att kommunicera på?

Vi pratar med Tommy Josefsson om hur bakgrund, utbildning, kultur och historia formar olika sociala koder som bland annat påverkar hur vi förväntar oss att kommunikationen på en arbetsplats ska fungera.

Gäst: Tommy Josefsson, integrationsstrateg i Jönköpings kommun, lärare i interkulturell kommunikation på högskolan i Jönköping.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 18

Att lära sig ett nytt språk som vuxen – hur svårt kan det vara?

Och vad är egentligen ett språk? Är det mer än ord och meningar?

Varför tar det så lång tid att lära sig ett nytt språk för somliga, men inte för andra? Vilka hinder och utmaningar påverkar den som ska lära sig ett nytt språk i vuxen ålder? Vi samtalar med Inger Lindberg om varför språkinläring fungerar olika i skolan och på jobbet, och om arbetsplatsens fantastiska möjligheter att bidra till språkutveckling.

Gäst: Inger Lindberg, professor emerita i tvåspråkighet vid Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 21

Kulturkrockar, normer och värderingar. Hur kan man förebygga och motverka konflikter? Hur tar man upp ämnet utan att det blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

På arbetsplatser där medarbetare med olika kulturell och språklig bakgrund samarbetar kan olika normer, värderingar och förväntningar på vad som är god kommunikation krocka med varandra. Hur kan man som chef förebygga och motverka konflikter, och hur kan man ta upp frågor om kulturkrockar utan att ämnet blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

Gäst: Monika Forsman, socionom, lärare och grupphandledare och en av författarna till boken Kulturkrockar i äldreomsorgen.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

Vad kommer den nya lagen om språkkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Ragnhild reder ut begreppen, och berättar vilka stöd som finns och kan komma framöver.

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling

Podden Språket på jobbet, avsnitt 26

Örnens äldreboende har prövat materialet 20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

i Tingsryd har områdeschefen låtit medarbetarna på Örnens äldreboende pröva materialet 20 minuter, samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön. Det är framtaget för att fungera på arbetsplatsträffar. Vi pratar med områdesschefen Malin Johansson som ledde samtalen, och undersköterskan Ali Hosseini som var en av deltagarna. Vad tycker de båda att samtalen gav? Vilka utmaningar dök upp längs vägen?

Gäster: Ali Hosseini, undersköterska och Malin Johansson, områdeschef

Läsa

Språket på jobbet, faktablad

[Utveckla skrivandet i jobbet](#)

Språket på jobbet, faktablad

[Språkutvecklande textrespons](#)

Språkrådet, vägledning

[Flerspråkighet i arbete, sid. 51, Strategier för samtal i tjänsten](#)

Här beskrivs några konkreta strategier för förstaspråkstalare att ta till i samtal med andraspråkstalare.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 76, Utveckla språket med skrivövningar](#)

Använd till exempel övningen Flödesskriva för att samla ihop tankar och komma till ro, till exempel inför ett möte eller ett viktigt samtal.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 83, Utveckla språket med reflekterande samtal.](#)

Reflekterande samtal brukar beskrivas som befriande, lugnande och lärande – alltså en stressreducerande aktivitet som kan ge avlastning i ett kanske psykiskt påfrestande arbete.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 85, Utveckla språket med rollspel](#)

Var inte rädda för att pröva rollspel, även om det till en början känns ovant. Att få kliva in i en roll ger ofta deltagarna en känsla av befrielse, lockar fram humor och skapar gemenskap. Men det måste vara frivilligt om det ska fungera.

Titta

VO-College, webinarium 1

[Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min](#)

VO-College, film

[Om språkutveckling på arbetsplatser, 7 min.](#)

VO-College, film

[Inspelning av lanseringen Prata om jobbet materialet, 76 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet – en film för dig som vill vara samtalsledare, 6 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet – en chefs perspektiv, 3 min.](#)

VO-College, film 32

[Lansering – 20 minuter – samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, upplägg för arbetsplatsträffar, 36 min.](#)

Stärk språket, yrkeskompetensen och den sociala arbetsmiljön

Vård- och omsorgscollege har tagit fram två material för arbetsplatser som vill stärka svenska språket, kommunikationen, yrkeskompetensen och den sociala arbetsmiljön. Båda materialen riktar sig till hela arbetsgruppen, och har utvecklats i samarbete med arbetsplatser inom vård- och omsorg.

20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

Upplägg för arbetsplatsträffar

Materialet 20 minuter är skraddarsytt för att passa på arbetsplatsträffar där mycket annat också ska hinnas med. Det består av två teman med tre samtal vardera. Tema A handlar om den sociala arbetsmiljön och att må bra på jobbet. Tema B handlar om uttalade sociala koder och hur man "ska" uppföra sig på jobbet.

Samtalen kan ledas av till exempel ett språkombud, en chef eller en handledare. Till materialet finns tydliga och kortfattade instruktioner, fakta om social arbetsmiljö och sociala koder, och PowerPoint-presentationer.

Prata om jobbet – Samtalsserie med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens inom vård och omsorg

Prata om jobbet är ett metodmaterial för strukturerade samtal om vård och omsorg med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetens. Det finns mycket kunskap på arbetsplatsen som är värd att lyfta i hela arbetsgruppen. Hur hanterar man exempelvis ett svårt telefonsamtal? Vad innebär sekretess för din yrkesroll? Att känna sig trygg med att man alltid kan fråga en kollega om råd är viktigt, och i arbetsgruppen finns det värdefulla erfarenheter som borde spridas till alla. Så, hur skapar vi tillsammans förutsättningar för reflektion och erfarenhetsutbyte?

Materialet ligger i linje med Socialstyrelsens Språkförmåga i äldreomsorg, underlag för bedömning och utveckling.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 1

Vad menas egentligen med yrkessvenska?

Vad menas egentligen med yrkessvenska? Vad kan man göra på arbetsplatsen för att stärka språket och språkutvecklingen? Eller är det kanske skolans uppgift?

Gäster: Gunlög Sundberg och Aina Bigestans, språkforskare på Stockholms universitet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 11

Varifrån kommer föreställningarna om vad som är "rätt" och "fel" sätt att kommunicera på?

Tommy Josefsson arbetar som integrationsstrateg i Jönköpings kommun. Han undervisar också i interkulturell kommunikation på högskolan i Jönköping. Vi pratar med Tommy om hur bakgrund, utbildning, kultur och historia formar olika sociala koder som bland annat påverkar hur vi förväntar oss att kommunikationen på en arbetsplats ska fungera.

Gäst: Tommy Josefsson, integrationsstrateg i Jönköpings kommun.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 21

Kulturkrockar, normer och värderingar. Hur kan man förebygga och motverka konflikter? Hur tar man upp ämnet utan att det blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

På arbetsplatser där medarbetare med olika kulturell och språklig bakgrund samarbetar kan olika normer, värderingar och förväntningar på vad som är god kommunikation krocka med varandra. Hur kan man som chef förebygga och motverka konflikter, och hur kan man ta upp frågor om kulturkrockar utan att ämnet blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

Gäst: Monika Forsman, socionom och författare till boken Kulturkrockar i äldreomsorgen.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 26

Örnens äldreboende har prövat materialet 20 minuter – Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

I Tingsryd har områdeschefen låtit medarbetarna på Örnens äldreboende pröva materialet 20 minuter, samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön. Det är framtaget för att fungera på arbetsplatsträffar. Vi pratar med områdesschefen Malin Johansson som ledde samtalen, och undersköterskan Ali Hosseini som var en av deltagarna. Vad tycker de båda att samtalen gav? Vilka utmaningar dök upp längs vägen?

Gäster: Ali Hosseini, undersköterska och Malin Johansson, områdeschef

Läsa

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, s 21, Hela arbetsgruppen berörs

Den arbetsmiljö som är bra för andraspråkstalare och som kan ge dem möjligheter och förutsättningar att lära sig svenska är också bra för all personal. En arbetsmiljö som präglas av ett tillåtande klimat där det är okej att misslyckas, och där man hjälper och lär sig av varandra är exempel på en sådan förutsättning.

Språket på jobbet, faktablad

Sociala koder, arbetsmiljö och språkutveckling

Språket på jobbet, material

20 minuter – upplägg för arbetsplatsträffar, Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

Materialet 20 minuter har två teman, med tre samtal i vardera temat. Tema A - Ibland skrattar vi också handlar om den sociala arbetsmiljön och att må bra på jobbet. Tema B – Så gör vi här! handlar om de oskrivna regler som kallas för sociala koder, eller uppförandekoder. Med stöd av 20 minuter får deltagarna prata med varandra på ett sätt som skapar trygghet och ett gott klimat i gruppen. Syftet är att utveckla både kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, och att ha roligt tillsammans.

Suntarbetsliv, temasida

[Allt om OSA \(organisatorisk och social arbetsmiljö\)](#)

Att skapa en god OSA handlar bland annat om att motverka stress, mobbning och att skapa bra arbetstider. Det kan göra att medarbetarna håller sig friska och stannar på jobbet. Arbetsgivaren är skyldig att se till att det finns en bra OSA.

VO-College, material

[Prata om jobbet, Samtalsserie för personalgrupper, med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetensen inom vård och omsorg.](#)

Prata om jobbet är ett fortbildningsmaterial i form av en serie samtalsträffar, som kombinerar språkutveckling och utveckling av yrkeskompetensen. Valet av ämnen är gjort utifrån de behov som framkommit vid kontakt med flera boenden i Uppsala kommun under hösten 2022. Materialet är testat på arbetsplatser och utbildningar under hösten 2023 och hösten 2024.

Titta

VO-College, film

[Om språkutveckling på arbetsplatser, 7 min.](#)

VO-College, film

[Inspelning av lanseringen Prata om jobbet materialet, 76 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet – en film för dig som vill vara samtalsledare, 6 min.](#)

VO-College, film

[Prata om jobbet – en chefs perspektiv, 3 min.](#)

VO-College, film 32

[Lansering – 20 minuter - samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, upplägg för arbetsplatsträffar, 36 min.](#)

VO-College, webinarium 1

[Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.](#)

VO-College, webinarium 2

[Hur kan man utveckla yrkessvenskan på jobbet på ett sätt som gynnar kompetensförsörjningen, 16 min.](#)

VO-College, webinarium 3

[Hur kan språkombud höja kvaliteten inom LSS, 26 min.](#)

Fyll på med inspiration och ny kunskap

För att hålla det språkutvecklande arbetet levande är det viktigt att både de som har nyckelroller och övriga på arbetsplatsen får möjlighet att utvecklas och fylla på med ny inspiration och kunskap. Här är några förslag på vad ni kan göra:

- Bygga nätverk och utbyta erfarenheter med andra språkutvecklande arbetsplatser.
- Delta på nätverksträffar för språkombud och chefer.
- Inspireras av goda exempel.
- Satsa på kompetensutveckling för dem som har nyckelroller.
- Ta in kompetens utifrån.
- Utse årets språkombud.

Länkar

Lyssna

Podden Språket på jobbet, avsnitt 8

Kroppens utseende, språkkunskaper och föreställningar om kompetens – hur hänger det ihop?

Palle Storm har studerat äldreomsorgen utifrån ett genus-, etnicitets och rasifieringsperspektiv. Han har själv lång arbetslivserfarenhet som vårdbiträde och undersköterska inom äldreomsorgen, och av att se ”annorlunda” ut. I sin forskning har han intresserat sig för hur föreställningar om kroppens utseende, språk och kompetens är kopplade till varandra.

Gäst: Palle Storm, socionom, fil. master och fil. dr i socialt arbete.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 9

Hur ser en polis på frågor om språk, identitet och integration?

Nadim Ghazale är polis i Borås och var 2021 sommarvärd i P1. I sitt arbete kommunicerar han dagligen med människor med vitt skilda bakgrunder. Vi pratar med Nadim om hans egen språkresa, språkets betydelse för jobbet som polis, och om hur han ser på svenska språket kopplat till integration och delaktighet i samhället.

Gäst: Nadim Ghazale, polis och sommarvärd i P1.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 19

Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet?

Offentlig verksamhet styrs av flera lagar, till exempel Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). En annan lag som också gäller är Språklagen. Varför behövs det en språklag i Sverige? Vad betyder språklagen i praktiken? Får man till exempel säga att alla ska prata svenska på jobbet? Och vad gäller om olika lagar säger olika?

Gäst: Pernilla Johansson, språkpolitisk utredare på Språkrådet.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 21

Kulturkrockar, normer och värderingar. Hur kan man förebygga och motverka konflikter? Hur tar man upp ämnet utan att det blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

På arbetsplatser där medarbetare med olika kulturell och språklig bakgrund samarbetar kan olika normer, värderingar och förväntningar på vad som är god kommunikation krocka med varandra. Hur kan man som chef förebygga och motverka konflikter, och hur kan man ta upp frågor om kulturkrockar utan att ämnet blir för laddat eller uppfattas som kränkande?

Gäst: Monika Forsman, socionom, lärare och grupphandledare och en av författarna till boken Kulturkrockar i äldreomsorgen.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 24

Vad kommer den nya lagen om språkkrav i äldreomsorgen att innebära i praktiken?

Ragnhild Mogren Svensén har varit utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling. En utredning som lett fram till att en ny lag om språkkrav i äldreomsorgen kommer att träda i kraft i juli 2026. Lagen innebär att arbetsgivare ska arbeta för att nivån på svenska språket ska motsvara B2 enligt GERS-skalan. Men vad innebär B2? Vad betyder språkkravet för arbetsgivaren, och för den som är anställd inom vård och omsorg? Vilka stöd finns och kan komma framöver?

Gäst: Ragnhild Mogren Svensén, Socialstyrelsen, och tidigare utredningssekreterare i utredningen Ett språkkrav för språkutveckling.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 26

Örnens äldreboende har prövat materialet 20 minuter - Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

I Tingsryd har områdeschefen låtit medarbetarna på Örnens äldreboende pröva materialet 20 minuter, samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön. Det är framtaget för att fungera på arbetsplatsträffar. Vi pratar med områdeschefen Malin Johansson som ledde samtalen, och undersköterskan Ali Hosseini som var en av deltagarna. Vad tycker de båda att samtalen gav? Vilka utmaningar dök upp längs vägen?

Gäster: Ali Hosseini, undersköterska och Malin Johansson, områdeschef.

Podden Språket på jobbet, avsnitt 27

Varför är uttalet ofta en utmaning för många som lär sig svenska som vuxna?

För vuxna som lär sig ett nytt språk kan det vara extra svårt att bemästra just uttalet. Varför är det så? Ett dåligt uttal leder till stress och oro både hos den som inte kan göra sig förstådd och hos den som inte förstår, inte minst inom äldreomsorgen. Vi pratar med Marianne Bergström om hur man blir bemött och hur ens kompetens blir bedömd beroende på hur bra man lyckas med sitt uttal. Vad kan den som behöver förbättra sitt uttal göra, och hur kan omgivningen bidra?

Gäst: Marianne Bergström, gymnasielärare i svenska och svenska som andraspråk, språkombudsutbildare.

Läsa

Skolverket, uppföljning

Mer än bara språk, uppföljning av regeringsuppdraget Språkträning för anställda inom äldreomsorgen, sid. 7, Skolverket föreslår

Huvudmän bör se till att nätverk och kunskapsutbyte för språkutveckling finns för språkombuden/språkhandledare. I vissa kommuner finns ett stort fokus på språkutveckling och bland annat nätverk för språkombud/språkhandledare arrangeras. Här finns det framgångsrika exempel att hämta inspiration från.

Språket på jobbet, goda exempel

Elgströmska huset, Örebro

På Elgströmska huset i Örebro, ett särskilt boende för personer med demenssjukdom och korttidsvård, har arbetet med språkutvecklingen pågått sedan 2017. Idag kan enhetschefer Marie Jönsson och Marita Fritz ser vilka effekter det språkutvecklande arbetssättet gav på individ och organisationsnivå.

Språket på jobbet, goda exempel

Göteborgs folkhögskola, Västra Götalandsregionen

Vi hade läst om språkombud och blev intresserade eftersom vi tänkte att det skulle vara fantastisk att utbilda personal inom Västra Götalandsregionen, framför allt inom sjukvården. Det är ju många som har svenska som andraspråk bland personalen.

Språket på jobbet, goda exempel

Språkombud i Halmstad

Genom att satsa på språkombud stöttar vi personal inom Vård- och omsorg, säger Eva Eberius, processledare Vård-och omsorgscollege Halland. Statlig återhämtningsbonus gör det möjligt för språkombuden som arbetar för Halmstads Hemvårdsförvaltning att lägga 40 procent av sin arbetstid på språkutvecklande arbete.

VO-College, intervju

Årets språkombud

VO-College, intervju

Alla skall känna sig välkomna att vilja arbeta inom vården

Språket på jobbet, goda exempel

Måltidsservice Umeå kommun

Enhetschef Åsa Nilsson berättar om satsningen på språkstöd med hjälp av språkombud. Måltidsservice i Umeå kommun arbetar språkutvecklande. De har utbildad elva språkombud och har blivit medvetna om vad det kan innebära att börja lära sig ett nytt språk och kanske ibland yrke i vuxen ålder.

Språket på jobbet, goda exempel

Språkombud i Sjuhärad

Språkombuden är viktiga i arbetet för att göra arbetsplatsen språkutvecklande. Men en ensam person kan inte skapa mirakel.

Språket på jobbet, material

20 minuter – upplägg för arbetsplatsträffar, Samtal och övningar som stärker kommunikationen och den sociala arbetsmiljön

Materialet 20 minuter har två teman, med tre samtal i vardera temat. Tema A - Ibland skrattar vi också handlar om den sociala arbetsmiljön och att må bra på jobbet. Tema B – Så gör vi här! handlar om de oskrivna regler som kallas för sociala koder, eller uppförandekoder. Med stöd av 20 minuter får deltagarna prata med varandra på ett sätt som skapar trygghet och ett gott klimat i gruppen. Syftet är att utveckla både kommunikationen och den sociala arbetsmiljön, och att ha roligt tillsammans.

Suntarbetsliv, temasida

Allt om OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö)

Att skapa en god OSA handlar bland annat om att motverka stress, mobbning och att skapa bra arbetstider. Det kan göra att medarbetarna håller sig friska och stannar på jobbet. Arbetsgivaren är skyldig att se till att det finns en bra OSA.

VO-College, Chefsutbildning

Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats

Utbildningen vänder sig till dig som är chef och vill skapa en språkutvecklande arbetsplats inom vård och omsorg/hälso- och sjukvård, oavsett om du redan har språkombud eller funderar på att satsa på det. Utbildningen kan också lämpa sig för HR-personal, verksamhetsutvecklare med flera.

VO-College, handbok

Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 104, Ta hjälp utifrån

Ett bra stöd i det språkutvecklande arbetet är att ta in kompetens utifrån, exempelvis genom lärare, föreläsare, handledare och coacher med erfarenhet av språkfrågor och andraspråksinlärning.

VO-College, handbok

[Lyft språket på jobbet – Handbok för arbetsplatser som vill arbeta språkutvecklande, sid. 105, Bygg nätverk](#)

Gå ihop med andra språkutvecklande arbetsplatser för att nätverka och diskutera möjligheter och utmaningar i det språkutvecklande arbetet. Det kan ni göra även via nätet.

VO-College, handbok

[Med språket som strategiskt verktyg, Guide till ett språkutvecklande arbetssätt för chefer, HR-personal och beslutsfattare, sid. 33, Effekt 5: Förbättrar den psykosociala arbetsmiljön](#)

Förbättringen kommer när arbetsmiljön kopplas till det språkutvecklande arbetet och till kunskap om förutsättningarna för vuxnas språkinlärning. Det behövs också en öppen och tillåtande atmosfär där frågor om språk och sociala koder har sin naturliga plats.

VO-College, material

[Prata om jobbet, Samtalsserie för personalgrupper, med syfte att utveckla språk- och yrkeskompetensen inom vård och omsorg.](#)

Prata om jobbet är ett fortbildningsmaterial i form av en serie samtalsträffar, som kombinerar språkutveckling och utveckling av yrkeskompetensen. Valet av ämnen är gjort utifrån de behov som framkommit vid kontakt med flera boenden i Uppsala kommun under hösten 2022. Materialet är testat på arbetsplatser och utbildningar under hösten 2023 och hösten 2024.

Titta

Språket på jobbet, webinarium 1

[Hur kan man koppla ihop rollerna som språkombud och handledare, 18 min.](#)

Språket på jobbet, webinarium 2

[Hur kan man utveckla yrkessvenskan på jobbet på ett sätt som gynnar kompetensförsörjningen, 16 min.](#)

Språket på jobbet, webinarium 3

Hur kan språkombud höja kvaliteten inom LSS, 26 min.

Språket är nyckeln till arbetet,
och arbetet är en nyckel till språket